SPEIDEREN

MEDLEMSBLAD FOR NORGES SPEIDERFORBUND #2.2019

Speidere vil ut

Om du skal reise kort eller langt for å komme på leir i sommer, reisen er en del av opplevelsen. God tur!

INNHOLD

- Rumpetroll ..... s 10
- Frø – nesten magisk ..... s 12
- Hvem var Baden-Powell? ..... s 14
- Patruljedyret: Beveren ..... s 16
- Ta et merke: Gartner ..... s 20

- Vi gleder oss til jamboree..... s 22
- Historien om ..... s 24
- Fordi vi bryr oss: Intervju med Agnes ..... s 26
- Dette er meg ..... s 28
- Bli ekspert: Gjør det selv ..... s 29
- Bli ekspert: Mat på tur og leir ..... s 32
- Bli ekspert: Oppvask ..... s 36
- Prøv ut på patruljeturen: Tennstål ..... s 38
- Hurra for flagget! ..... s 42

- Rovere på interrail: På tur med tog ..... s 50
- Ny roverlogg ..... s 55
- Ta et merke: Hinderløype ..... s 56

- Speidermetoden ..... s 60
- Speiderstier ..... s 62
- I redningens tjeneste ..... s 64

FASTE SPALTER

- Kortnytt ..... s 3
- Premiequiz 6-10 ..... s 21
- Peffens hjørne ..... s 40
- Påsan..... s 44
- Premiequiz 10-16 ..... s 41
- Portrett ..... s 46
- Heder og ære ..... s 67

F-1

HVA ER DETTE? Bokstaven og tallet viser hvilket *mål* i programmerkene saken passer til. Merkene og målene finner du i loggbøkene og i Speiderbasen.

LEDER

REDAKTØR: KIRVIL KAASA

Nok er nok!

Å gjøre verden til et bedre sted, blir aldri uaktuelt. Lenge har klimaforskere sagt tydelig fra om at det må skje nå. Nå! Likevel – de som har makt til å ta de viktigste beslutningene for en bedre verden ser ikke ut til å klare å bli enige om å gjøre noe som virkelig gjør en forskjell for mennesker, dyr og planter på planeten vår.
Sant nok gjelder det kompliserte sammenhenger, men det er ingen unnskyldning for ikke å ta ansvar når det gjelder. Barn og ungdommer har for lengst engasjert seg og sagt i fra om hva de synes om at forurensningen av luft, jord og hav øker, at regnskog hogges ned i høyt tempo, at dyr og fugler dør og dør ut, og at vi mennesker også blir skadelidende og går en usikker framtid i møte. Men få har virkelig hørt på dem. Det var viktigere hensyn å ta. Til nå. – Nok er nok! roper barn og ungdommer fra New Zealand til Norge og krever å bli hørt.

Agnes Granli Lægreid (13) leder Barnas Klimapanel. Hun har mye erfaring fra møter med politikere om temaet klimautfordringer: – Vi føler fortsatt at vi ikke blir tatt helt på alvor, at vi ikke får de svarene vi vil ha, men de hører i alle fall på det vi har å si, forteller hun i intervjuet på sidene 26–27.

Kanskje kommer det ikke til å skje så mye med én gang, men vi voksne merker presset, og det er bra! Og for hvert år får nye ungdommer stemmerett og bedre muligheter for gjennomslag for det de mener. Snart også alle dere som konfronterte politikerne i land etter land denne våren.
Stå på!

God lesing!

Speiderhilsen
Kirvil Kaasa
ansvarlig redaktør

ALLTID BEREDT

Besøksadresse:
St. Olavsgate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

TRYKT I NORGE NO-145

SPEIDEREN er kortreist, miljøvennlig og produseres på bærekraftig vis. Papiret er fra en av de mest miljøvennlige papirfabrikkene i Sverige. SPEIDEREN trykkes på et svanemerket trykkeri på Aurskog før bladet sendes direkte til deg. Trykt i Norge og trygt for deg som medlem i Norges speiderforbund.

Ansvarlig redaktør: Kirvil Kaasa
Design: Løwehjerte/Krible
Forsidefoto: CF Salicath
Trykk: 07 Media
Opplag: 17 352
Redaksjonen avsluttet: 10.4.2019
Generalsekretær: Knut Harald Ulland
Speidersjef: Håvard Djupvik
Bidragsytere: Regine Skogmo Grøtte, KFUK-KFUM-speiderne, Ivar A. Nøttestad, Ksenia Sazonova

Redaksjonen:
Alexander Vestrum
Carl-Frederic Salicath
Christian Sangereid
Daniel Gauslaa
Eilif Tanberg
Hanne Kristine Lybekk
Marie Lynne Skjæggestad

TEKST: ALEXANDER VESTRUM OG KIRVIL KAASA

FOTO: ODD ARNE BØRSET

Is-sesongen er offisielt åpnet!

Speiderne i Akland FSK speidergruppe spiser is – mens de isbader, skriver Aust-Agder Blad. – De er skikkelig tøffe, sier speiderleder Ellen Sundsdal. **Sigrid**, **Ingeborg** og **Line** og de andre i troppen kastet seg uti iskalde Lindlandsvann med raggsokker, solbriller og is. – De gjør masse spennende, forteller Sundsdal, – som for eksempel å padle kano ned Gjerstadvassdraget. De blir tøffe, på en positiv måte. ❖

Åse og Sølvulven på avisas forside

Ikke nok med at **Åse Lien Aaberg** i Hyggen speidergruppe fikk Sølvulven, NSFs høyeste utmerkelse. Hun havnet på førstesida av Røyken og Hurums Avis også. Det var speidersjef Håvard Djupvik som sto for overrekkelsen.

– Da jeg leste historien om Åse, var jeg helt sikker på at hun ikke lenger var aktiv, sa speidersjefen i Håvard Djupvik. Men der tok han feil. ❖

RHA
RØYKEN OG HURUMS AVIS
NÆR OG VIKTIG
16.000 LESERE
rha.no
TORSDAG
ENJOBUTIKKEN
Velfortjent til Åse
PREGET: Åse Lien Aaberg var hyllet av speidersjefen, under årsfesten til Hyggen speidergruppe. – Da jeg leste historien om Åse, var jeg helt sikker på at hun ikke lenger var aktiv, sa speidersjefen Håvard Djupvik. Men der tok han feil. SIDE 14
Diskuterte sapla igjen
Råkjøring kunne ødelagt banen
Søkte om hytte - gebyr: 102 000

FOTO: SVEIN OLAV B. LANGÅKER, FRAMTIDA.NO

Snart fem år med shorts – i protest

– Målet er å kunne si at jeg har gått i shorts mer enn halve livet. Da må jeg gå i shorts til jeg er 31 år, sier **Kristoffer Spissøy.** Han er speider i 1. Leirvik speidergruppe i Ryvarden krets. 20-årige Kristoffer har gått i shorts hver dag i snart fem år, og det gjør han både i minusgrader og om han må vasse i snø. Det skriver Framtida.no.

– Det begynte bare som gøy, forteller Kristoffer. I speidergruppa klagde noen av foreldrene over at ungdommene i gruppa ikke gikk foran som gode eksempler ved å kle seg godt og varmt på tur. Flere av dem, inkludert Kristoffer, begynte derfor å gå i shorts som protest. I dag er det bare Kristoffer igjen. ❖

FOTO: NICOLAI PREBENSEN, N24-7

Speiderne fikser motorene selv

I 1. Søgne sjø lærer speiderne seg hvordan de skal vedlikeholde båter og båtmotorer. Tidligere i år sto leder **Torkel** (18), hjelpemann **Daniel** (13) og speider **Torbjørn** (14) for vinterkonservering av motorene som står i gruppas seilbåter, skriver nettavisa N247.no. Det kan være aktuelt å selge en av motorene, men uansett må de holdes vedlike.

– Det er litt kaldt på fingrene, men det må til, sier de tre.

– Vi ledere skal kun «inspisere» jobben. Speiderne skal gjøre alt selv, det er læring, og et prinsipp vi har i speideren, sier speiderleder Steinar Monsen. ❖

FOTO: NORSK SPEIDERMUSEUM

Skjåk markerer jubileum for Rover Moot

I 1949 kom 2 500 deltakere fra 42 land til Skjåk i Gudbrandsdalen for å delta på Rover Moot (se sak i SPEIDEREN nr. 3/18). Det er 70 år siden, og nå skal jubileet markeres. Det har allerede vært en mimrekveld, og utover våren blir det foredrag på skolene. Den første helgen i august blir det flere arrangement i Bismo og ved Sota – inkludert utstilling, konsert, tur og foredrag, opplyser Skjåk kommune.

«Dere er alle speidere og kjenner speiderlovens krav om å være venner. Verden av i dag har et stort behov for dette vennskap, og jeg håper at oppholdet i leiren vil forsterke vennskapet mellom speidere verden over», sa daværende kronprins Olav under åpningen av leiren. ❖

FOTO: STRYNESPEIDARANE

Fra Stryn til Sveits

Det ble mye skikjøring, men også andre aktiviteter, som ulike former for aking, for speiderne fra Stryn KFUK KFUM-speidarar som var på tur til Sveits i vinterferien. De bodde på speidersenteret Our Chalet, hvor de har vært mange ganger før, skriver avisa Fjordingen. De 14 ungdommene er fra patruljene Havørn, Ulv og Isbjørn, fem voksne var også med på turen. ❖

FOTO: VIVI SÆVIK, PORSGRUNNS DAGBLAD

Pris til Brevik-speiderne

Brevik-speiderne har bidratt positivt til lokalmiljøet i over 100 år. Det mener Brevik Vel, som har tildelt speidergruppa i Grenland krets Breviksprisen 2018. Det skriver Porsgrunns Dagblad. Prisen ble delt ut i Brevik gamle rådhus i slutten av februar.

– Mange breviksgutter og -jenter har fått oppleve naturen gjennom aktivitetene til speidergruppa i Brevik, som viser en utrolig dugnadsånd og positiv bruk av nærmiljøet, sa Thor Kamfjord. Han er styreleder i vellaget. ❖

Ivrige knivmakere fra 1. Risør

Småspeidere fra 1. Risør speidergruppe har laget kniver sammen med Kystlaget Østre Riisøer, skriver Aust-Agder Blad. Etter seks kvelder med hammer, fil og høvelbenk, var **Emilia Bosvik Romseland** (bildet) og de andre småspeiderne eiere av hver sin selvlagde kniv. – Det er første gangen vi har knivkurs, og det er første gangen vi kurser så unge folk, sier Trond Svenningsen fra Kystlaget. Speiderleder Sten Roar Høgli forteller at kurset var populært blant speiderne.

– Ungene syntes dette var så gøy at vi måtte legge inn andre aktiviteter så de ikke skulle bli så fort ferdig med knivene, sier han, og roser opplegget til Kystlaget. – Alle speiderne har lært mye, og de er veldig stolte av å ha laget sin egen kniv. ❖

FOTO: TROND SVENNINGSEN

Her presenterer vi notiser om små og store speider-hendelser. Fortell oss hva du driver med! Har dere vært på en tur litt utenom det vanlige? Kanskje dere har gjort noe som er blitt lagt merke til i lokalsamfunnet? Send bilde og en kort tekst til SPEIDEREN, så kanskje det havner i bladet: kk@speiding.no

FOTO: ANDRA BJÖRK JÓNSDÓTTIR

IMPONERENDE FLAGGBORG

Da 17. Oslo Kampianerne speidergruppe feiret 100-årsjubileum, foregikk det i tre dager til ende. Feiringen startet med mottakelse hos ordføreren i Oslo rådhus fredag. Lørdag var det festmiddag på Østmarksetra, og på søndag årsfest i Samfunnssalen på Arbeidersamfundets plass. Under flaggborgen bar speiderne flagg fra alle de cirka 25 landene som gruppa har besøkt gjennom 100 år. ❖

FOTO: SPEIDERNES BEREDSKAP

Speiderne var med på stor øvelse

Speidernes beredskap hadde en aktiv vinterferie. Den siste dagen deltok de i «Storøvelse skred 2019», som Sør-Vest politidistrikt arrangerte sammen med flere andre, skriver Agder Flekkefjord Tidende. Øvelsen gikk ut på at en gruppe ble tatt av skred i fjellet.

– Dette vet vi at reelt kan skje. I slike hendelser er vår evne til å organisere oss og koordinere innsatsen på en god måte tidskritisk. Derfor er det viktig å øve på nettopp dette, sier politioverbetjent Runar Heggen. Han var øvingsleder. ❖

FOTO: HELENE LUNDEN HJALLEN

Nesten for varmt i snøhula

Speidere fra flere grupper i Tele-Busk krets lærte å bygge snøhuler den første helgen i februar. **Henning**, **Tobias** og **Knut-Olai** delte hule, skriver Helene Lunden Hjallen i et innlegg i Laagendalsposten.

– Da jeg kom ut til dem søndag morgen, var det store smil å spore hos alle tre. De hadde sovet godt, og temperaturen inni hula var det ingen ting å si på. Det var rett og slett litt varmt der inne. Og de synes det var gøy å få være med på denne samlingen, og i tillegg få ligge i snøhule om natta, skriver hun. ❖

Hele troppen i refleksvester

Sjøspeiderne i Husøy, Vestfold krets, har hatt en aksjon for sikkerhet i mørket. Det skriver lokalavisa Øyene. Færder kommune hadde gitt 25 000 kroner til speidernes aksjon. Speiderne fikk oppleve hvor stor forskjell det er mellom å oppdage en fotgjenger uten refleksvest og en med slik vest. De fikk også erfare hvor stor blindsonen på en varebil er, altså hvilket område på sidene

FOTO: SVEIN LUNDBY, ØYENE

av bilen sjåføren ikke kan se. I tillegg fikk speiderne lære om å redde noen som har gått gjennom isen. ❖

FOTO: PRIVAT

Anna vil slå uteligger-rekorden

Så godt som hver natt sover 12-årige **Anna Guldseth** (12) i Stjørdal ute i telt. Teltet er slått opp hjemme på verandaen på Tangmoen. Det skriver lokalavisa Bladet.
– Jeg har vært syk to dager, og så droppet jeg nyttårsaften, ellers har jeg sovet ute i teltet hver natt så langt i år, sier Anna.
På det kaldeste har det vært 21 minusgrader da hun våknet, men Anna forteller at hun ikke merker noe særlig til kulda. Nå går hun for rekorden i antall dager utendørs i gruppa. Den er på rundt 180 dager. ❖

FOTO: SISSEL ANNETTE BJAANES

Speiderne håper på vern av område på Romerike

Speiderne i 3. Eidsvoll er flittige brukere av friluftsområdet Skaubanen på Råholt. Nå har kommunen søkt Miljødirektoratet om penger til å sikre området. Det skriver Eidsvoll og Ullensaker Blad.
– Vi bruker marka til lek, mestring, utvikling, læring og så videre. Vi bruker den til forskjellige aktiviteter, hele året rundt, om det er lyst eller mørkt, sier gruppeleder **Anders Sigerstad**.
Ordningen med statlig sikring er noe alle kommuner og inter-kommunale friluftsråd kan søke om. Kanskje speidergruppa di kan gå sammen med dem og søke? Mer informasjon finner du i brosjyra «Friluftsliv for alltid – Statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivs-områder» fra Miljødirektoratet. ❖

Karoline velger hengekøye

16-åringen **Karoline Hamre Johannessen** er kåret til «Årets speider i Strand Jørpeland i Vesterlen krets. Til lokalavisa Strandbuen forteller hun at hun ofte sover i hengekøye ute i helgene, helst i områdene Førland og Dalen.
– Vi sjekker aldri værmeldingen, men har med tarp (presenning) når det er fare for dårlig vær. Jeg har ikke tall på hvor mange netter vi har sovet ute i hengekøye, sier Karoline, her sammen med Siren Hetland (til venstre) og Lena Melberg Hødnebø (til høyre) fra speidergruppa. ❖

FOTO: HEDDA REFSNES

Foto: Bård Basberg / 71° Nord

Foto: Iver Gjendem / Speider-sport • Modell: Lars Frostvoll / Team Speider-sport

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO: PIXABAY**

Små rumpetroll er morsomme

Med én gang isen forsvinner fra dammer i skog og mark, er frosken på plass for å legge egg. Noen uker seinere er eggene blitt til rumpetroll. **Bli bedre kjent med dem!**

Ser du nøye etter i dammer om våren, kan du kanskje oppdage froskeeggene. Tett i tett, som store gjennomsiktige geleklumper med svarte prikker. Der ligger de og venter på å klekkes og bli til rumpetroll.

Én mammafrosk kan legge flere tusen egg i løpet av våren. Tenk å ha så mange søsken! Hvis været er varmt, går det fortere for eggene å bli til rumpetroll enn hvis det er kaldt, men det pleier å ta noen få uker. I en dam kan det være både småfisk og andre som er på jakt etter mat. Froskeeggene kunne fort blitt spist, men geleen smaker vondt!

Fra våren og utover sommeren kan du få øye på de bittesmå rumpetrollene. De svømmer rundt i dammen og leter etter mat. I starten spiser de alger og vannplanter, men snart vil de også ha insekter. Det er et tøft liv. Mange vil spise dem. Heldigvis er rumpetrollene gode til å svømme så de kan komme seg unna sultne gap.

Rumpetrollene likner ikke på frosker i det hele tatt! Når eggene klekker, ser det ut som om små, nesten svarte hoder med hale piler rundt i vannet. De beveger seg omtrent som fisk og puster under vann med gjeller.

å se!

Mål: F-7, F-8, K-3, S-6

FOTO: CHRISTIAN SANGEREID

FORVANDLINGEN

Sakte, men sikkert skjer det noe: Etter noen uker, begynner det å vokse ut bakbein. Så kommer forbeina. Halen blir kortere og til slutt forsvinner den. Munnen blir bredere. Snart vokser øynene og begynner å bule ut, slik de gjør på voksne frosker. Når lungene er på plass, forsvinner gjellene. Da kan frosken krype opp på land, men den fortsetter å leve ved og i vann.

TA MED TROLL?

Det beste er å oppleve dyrelivet ute i naturen, men du har lov til å samle egg eller rumpetroll for å bli nærmere kjent med dem. Bruk gjerne en plastboks, for eksempel en tom isboks. Pass på å ta med litt mose og vannplanter fra det stedet du henter eggene/rumpetrollene. Fyll også ekstra vann fra dammen i tomme, rene brusflasker og ta med deg.

NÅR DU KOMMER INN

I en litt større plastbalje, eller i et tomt akvarium, lager du til et fint område til eggene/rumpetrollene. Lag til en miniatyrdam med litt mose og vannplanter og en fin stein som stikker opp av vannet midt i «dammen». Det er viktig at steinen er slik at det etter hvert er lett for «småfroskene» å krype opp på den. Mose og vannplanter gir rumpetrollene steder å gjemme seg og utforske.

STELL GODT MED SMÅTROLLENE

Det er lurt å skifte ut noe av vannet hver dag. Det aller beste er om du kan hente vann fra stedet du hentet eggene/rumpetrollene. Du kan også hente vann fra en annen rein bekk eller myr. Den dårligste løsningen er å bruke vann fra kranen. Hvis du må bruke slikt vann, er det viktig at du skifter ut bare litt vann hver dag: Bruk et vanlig vannglass. Fyll det forsiktig med vann fra «dammen» du har eggene eller rumpetrollene i og tøm det ut. Hell i like mye vann fra kranen opp i «dammen».

Hvis du steller godt med dem, vil de fleste rumpetrollene klare seg fint. Hvis noen av dem dør, fjern dem med én gang. Har du hentet froskeegg, trenger ikke rumpetrollene mat før alt av «egget» eller «geleen» er borte. Etter det kan du mate dem med vanlig fiskemat som en bruker til akvariefisk. Husk at de er små og ikke trenger mye mat.
Ofte vokser rumpetrollene i litt ulikt tempo, slik at du på slutten kan ha både småfrosker og rumpetroll. Når rumpetrollene begynner å bli til små frosker, trenger de steinen til å klatre opp av vannet!

HJEM IGJEN

De små froskene og rumpetrollene må du slippe ut igjen på samme sted som du hentet dem. Vær forsiktig: Hvis det er kaldt ute, og du har hatt dem inne i vanlig romtemperatur, sett plastbaljen eller akvariet ut natten før du skal la de små få komme hjem igjen, slik at de blir vant til temperaturen ute. ❖

KILDE: FRILUFTSRÅDET/FRILUFTSRAADET.NO

Er det lov?

Alle har lov til å samle inn egg og rumpetroll av vanlig frosk til forsknings-, undervisnings- og opplysningsformål. Levende egg, rumpetroll eller utviklet frosk skal så settes ut på samme sted som de ble samlet inn. Miljødirektoratet minner om at fjorårets varme og tørre sommer gjorde at mange frosker og andre amfibier døde. Det beste er å oppleve dem i naturen. På Nesodden er det nå oppdaget en sopp i vann som kan gjøre amfibier syke. Unngå å samle inn egg og rumpetroll her!

TEKST: EILIF TANBERG

Frø – nesten magisk!

Våren er her, og det spirer og gror over alt! Men hva skjer egentlig når et frø vokser? ***Og hvordan kan du få et frø til å spire i stua?***

Mål:
K-3, K-12
S-6

SPIRENDE BØNNER. FOTO: MAJA DUMAT

Du har sikkert sett det om våren, når snøen smelter og sola så vidt har begynt å varme: bitte små lysegrønne spirer som kjemper seg opp mot dagslyset. For hver dag vokser spiren seg større, og en dag blir den kanskje en vakker blomst.

Men vent nå litt. Hvor begynte det hele? Jo, med et frø. Men hva er et frø, sånn, egentlig? Da må vi først ta noen skritt tilbake, til sommeren i fjor.

ET FRØ BLIR TIL

Da var planten på sitt største, og den kunne reprodusere seg. Den ville føre planteslekta videre. Da fikk blomsten fraktet pollen, altså blomsterstøv, fra seg selv til en annen plante, kanskje ved hjelp av vind, bier, fugler eller flaggermus. Når det har skjedd, vokser det fram et frø i planten.

Frøet har som regel tre deler: frøskallet, et beskyttende lag, frøhviten, næring som gjør at frøet får en skikkelig pangstart på livet, og groen - det som skal bli selve planten, som i starten er stengelen som skal skyte opp fra jorda og bli en ny blomst.

UT PÅ REISE

Etter at frøet har vokst frem i planten, blir det fraktet av gårde, sånn at det kan spire og bli en ny plante en annen plass, uten å konkurrere med foreldre-planten. Frøet blir flyttet ved at det fester seg i pelsen til et dyr, eller av at dyr spiser det og bæsjer det ut igjen. En del frø havner andre steder ved at vinden blåser dem av gårde, eller fordi mennesker sår dem.

Når frøet har funnet seg et sted med gode jord- og lysforhold, kan det godt ligge i dvale en stund, for eksempel til neste vår, og så spire opp mot sola når vinteren er over.

❖

Og vipps! Frøet har blitt til en plante!

FOTO: FRANKIELEON

FOTO: WILLIAM WARBY

FOTO: MR. BEAVER

FOTO: TERESA TRIMM

FOTO: FEGGY ART

FOTO: MAJA DUMAT

Det er mange ulike frø, de fleste finner du ute, men noen har du nok på kjøkkenet!

Noe å gruble på...

Hva skjer hvis frøet ikke får det det trenger for å spire? Lag en pose som ikke gir lys til frøet. Hva skjer? Hva skjer om du lar frøet ligge i posen i to uker uten å åpne den?

EKSPERIMENTET ER HENTET FRA NYSGJERRIGPERS EKSPERIMENTVERKSTED
KILDER: NATURFAG.NO, SNL.NO, NDLA.NO, FORSKERFRØ.NO

Få ditt eget frø til å spire!

Du trenger:

- En stor lynlåspose
- 1–3 frø (f. eks. karse eller tørka erter eller bønner)
- Ca. 20 cm. tørkepapir
- Teip

Slik gjør du:

- Fukt tørkepapiret og legg det i bunn av lynlåsposen
- Legg frøene på papiret inni posen
- Blås litt inn i posen, og lukk den igjen
- Teip fast posen på innsiden av et vindu med mye lys i (f.eks. i stua)

Se hva som skjer!

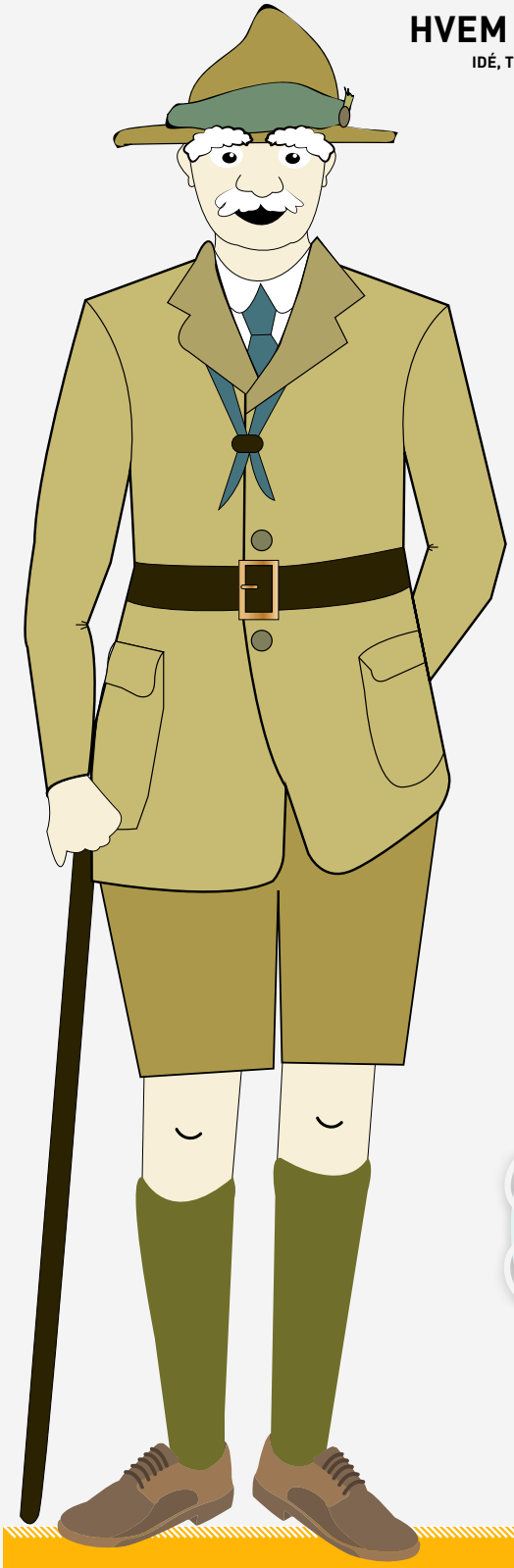
Huskeliste:
Hva trenger frøet for å spire!

- Lys
- Vann
- Næring fra jorda og vannet
- Karbondioksid (CO^2)

FOTO: WILLIAM WARBY

HVEM VAR BADEN-POWELL?

IDÉ, TEKST OG ILLUSTRASJON: HANNE K. LYBEKK

Sjefen over alle speidersjefer

I 1907 startet eventyret som vi i dag kjenner som speideren på en liten øy utenfor England. Mannen som startet det hele var Lord Robert Stephenson Smyth Baden-Powell av Gilwell, men de fleste kaller ham B-P eller Lord Baden-Powell. ***Han både sa og gjorde mye klokt.***

Robert Baden-Powell ble født 22. februar 1857. Også Lady Olave, som han var gift med, var født 22. februar. Datoen er blitt til Tenkedagen for speidere over hele verden.

Han reiste mye rundt i verden for å spre speidingen. Både han og Olave besøkte Norge flere ganger og møtte mange speidere.

I 1910 pensjonerte han seg fra jobben sin. Han ville drive med speiding på heltid.

Vil du lære mer om speiderbevegelsen?

Du finner masse spennende informasjon på Speidermuseet sine nettsider.
For speidere i tropp finnes det et eget fordypningsmerke som heter Speiderhistorie.

Den første boken hans het «Aids to Scouting». Den var ment for militæret, men har senere blitt skrevet om for å passe for speiderne.

I dag har finnes det mer enn 50 millioner speidere over hele verden.

Han var ikke så flink på skolen, men gjorde det veldig bra i militæret.

1. august 1907 arrangerte han en leir på Brownsea Island, en øy utenfor England. 22 barn fra både rike og fattige familier ble med. Dette kaller vi starten på speiderbevegelsen.

Da han gikk på skolen, likte han å kamuflere seg og jakte på dyr i skogen. Her lærte han seg å lage røykfrie bål for å ikke bli oppdaget: Elevene fikk egentlig ikke lov til å være i skogen.

B-P lekte ofte med barna han møtte. Mange av kollegene hans i militæret mente derfor at han ikke oppførte seg slik en britisk offiser skulle.

B-P var soldat, forfatter, musiker, lærer og en nasjonal helt i Storbritannia.

Robert Baden-Powell døde i Kenya 8. januar 1941. Før han døde, sendte han en siste hilsen til speiderne: «Prøv å forlat verden litt bedre enn du fant den».

En gang han var i Australia, klarte han ikke tenne bålet med bare to fyrstikker. Han fortsatte til han fikk fyr på veden. Så forklarte ham dem han var sammen med at du ikke alltid trenger å få ting til på første forsøk, selv når du er voksen.

På gravsteinen hans i Kenya er det en sirkel med en prikk inni. Det er et sportegn som betyr «Jeg har gått hjem».

TEKST: CHRISTIAN SANGEREID | **FOTO: PIXABAY**

Skogs-rydderen

Den står ved roten av en stor bjørk. Med to store fortenner som ser ut som hoggjern, gnager den over trestammen. ***Bever-Pelle lager seg en ny demning og sanker mat til vinteren.***

En bever spiser vannplanter og urter. Den kan overleve på mat med mye fiber, som kvister, bark og bast fra trær. Favorittene er osp, selje, rogn og bjørk. På høsten sanker den kvister fra ferske trær, som den stikker ned i bunnen av dammen sin, slik at den har et matlager gjennom hele vinteren når det er is på vannet.

EN AV DE FØRSTE ETTER ISTIDEN

Beveren kom til Norge rett etter siste istid for 10 000 år siden. Den ble nesten utryddet på begynnelsen av 1900-tallet, men takket være et bevaringsprogram, er den ikke lenger utrydnings-truet. Beverkjøtt sies å være svært godt, spesielt halen. Den norske oppdageren Helge Ingstad jaktet på pels da han var i Amerika. I boka «Pelsjegerliv»" fra 1931, skriver han:
«Den største delikatessen ved dyret er den flate halen, som er usedvanlig fet og belagt med en tykk hud, som først brennes av. Et par av de største halene gjemte vi for å ha til julekvelden, eller bruke som byttemiddel om vi traff på indianere.»

KRANGLER MED NABOEN

I oppførsel er beveren litt lik menneskene: Den liker å ha orden i huset og har egen do. Foreldrene passer på barna sine til de blir «tenåringer» og vil flytte ut, og de er flinke til å krangle med naboene sine.

SLUTTER ALDRI Å VOKSE

De to store fortennene og den flate halen er de viktigste kjennetegnene. Tennene er orange, farget av jernpigmenter som gjør dem skarpe og slite-sterke. Tennene vokser hele tiden

Mål:
S-6

og slipes ned når beveren gnager på trær og kvister. Et tre som er rundt 20 cm i diameter, bruker beveren et kvarter på å felle. I tillegg til å ha fem tær på hver fot og svømmehud, bruker den også den flate halen til å svømme med.

DEMMER OPP SKOGSOMRÅDER

Mange skogeiere ser på beveren som et skadedyr, fordi den ødelegger skogen ved å felle store trær, bygger demninger og hytter, graver ut ganger og huler i jorden og kanaler fra vannkanten og innover i terrenget.

I områder med grunt vann og små bekker bygger beveren demninger for å få dypere vann. Da blir det lettere for den å frakte mat og materialer. Små bekker kan sette store skogområder under vann. Beveren justerer vannstanden ved å endre på åpningen i demningen. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA

Mål: S-6

Fleip eller fakta OM DYR

Hva er sant, og hva er bare tull og tøys?

FOTO: PAUL CARROLL, UNSPLASH

- **Hvis en slimål** blir forstyrret når den spiser, kan den lage slim som den pakker inn maten sin i, slik at ingen kan stjele den.
- **Det finnes** pingviner i Afrika.
- **Flyndrebarn har ett** øye på hver side av hodet. Når de blir eldre, «vandrer» det ene øyet over til den andre siden av hodet.
- **En gresshoppe kan** hoppe fem hundre ganger sin egen kroppslengde.
- **Ugler er veldig** kloke.
- **Tigeren har faktisk** prikkete hud under pelsen, som en leopard.
- **Skogfrosker kan fryse** til is om vinteren, men når våren kommer, kan de tine opp og leve videre.
- **En katt som** faller, lander nesten alltid på beina.
- **En ku kan** stå og sove, men den kan drømme bare hvis den ligger når den sover.

Finn ut mer om dyr, for eksempel i boka «Fantastiske fakta om dyr» av Maja Säfström!

Riktige svar finner du på side 66.

Ekspeditøren i dyrebutikken:
– Dette er en meget flott papegøye frue.
Damen: – Kan den snakke?
Ekspeditøren: – Ja, når du drar den i det venstre beinet sier den «God dag», og når du drar den i det høyre beinet, sier den «God natt».
Damen: – Men hvis jeg drar den i begge beina da?
Papegøyen: – Da detter jeg av pinnen, din dust!

Har du hørt om frosken som ikke forstod et kvekk?

ha ha ha

Mammamygg til ungen sin:
– Hvordan var din første flytur?
Myggungen: – Jeg var kjempeflink, alle menneskene klappet for meg!

Linus: – Hvor mye koster denne hunden?
Selgeren: – Fem tusen kroner.
Linus: – Oi, det var mye mer enn jeg hadde tenkt meg!
Selgeren: – Hva om vi sier halvparten, da?
Linus: – Hva skal jeg med en halv hund?

De fleste vitsene er fra gåte.no

Tegneserier

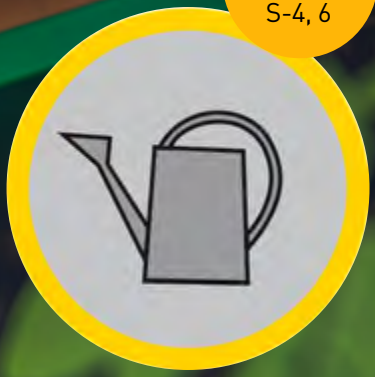

TA ET MERKE

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO: MARKUS SPISKE, UNSPLASH**

For å lære om planter og hvordan man skal passe på dem.

Mål: K-3, 8, S-4, 6

Gartner

Du trenger ikke ha en hage eller et drivhus for å være gartner. ***Et par blomsterpotter er alt som skal til – og jord, planter og frø eller løk, selvfølgelig!***

Du har kanskje lest om frø på side 13 og hvordan de blir til små og store planter eller trær? Det er spennende å følge med på frø eller løk som spirer og vokser. Våren er en super tid å gjøre det på. Da kan du ta et merke samtidig. ❖

FOR Å TA MERKET GARTNER, SKAL DU LØSE FIRE OPPGAVER:

› Ha ansvar for et lite stykke hage, en blomsterkasse eller 2–3 potteplanter i minst tre måneder. Hagestykket skal være minst to kvadratmeter – omtrent like stort som madrassen i sengen din. Fortell om hva som skjer i hagen, blomsterkassen eller i pottene i de tre månedene! Du skal også kunne navnet på noen vanlige hageredskaper og vite hvordan de brukes.

FOTO: DAN GOLD, UNSPLASH

› Kunne navnet på minst fire vanlige dyrkede busker, blomster eller grønnsaker.

› Plukk og si navnet på minst fire ulike ugressplanter.

› Få to av disse til å spire og følg med på hva som skjer:
  › *En løk i vann, sand, torv eller jord.*
  › *En kastanje eller et kornfrø i vann, sand torv eller jord.*
  › *Sennepsfrø, erter, karsefrø eller bønner på flanell eller bomull.*

Husk å vanne - lykke til!

Premiequiz

FOR BEVERE OG SMÅSPEIDERE

Mål: K-3

Hva likte Robert Baden-Powell å gjøre etter skoletid?

- ◯ Å snike seg rundt i skogen, jakte på dyr og tenne bål.
- ◯ Å leke med vennene sine.
- ◯ Lekser

Hvilken farge er det på tennene til beveren?

- ◯ Hvite
- ◯ Brune
- ◯ Oransje

Hvem er leder for Barnas Klimapanel?

- ◯ Greta Thunberg
- ◯ Agnes Granli Lægreid
- ◯ Penelope Lea

Hvor mange egg kan én frosk legge i løpet av en vår?

- ◯ Mange hundre
- ◯ Mange tusen
- ◯ En million

Hva har Vilde Guttormsen alltid med seg i sekken på tur?

- ◯ Ekstra ullsokker
- ◯ Kart og kompass
- ◯ Godteri

Hvilken rekord vil Anna fra Stjørdal slå?

- ◯ Isbader-rekorden
- ◯ Uteligger-rekorden
- ◯ Speidermerke-rekorden

Finn rett svar i bladet!

Småspeiderne **Emma Daae Lampe** fra Fanafjell speidergruppe og **Elias Grutle Hassellund** fra Kjelsåsspeiderne vant hvert sitt sett med fargeleggingsbok og fargeblyanter i premiekonkurransen i Speideren nr. 1/2019. Neste gang kan det være du som er den heldige vinneren av en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 31. mai

Vinn

eller

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

◯ Boka «Grønne greier» av Jenny Jordahl ◯ Turmatboks Speiderpakke fra Light My Fire

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL:
Norges speiderforbund, Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo. Merk konvolutten med SPEIDEREN

DU KAN OGSÅ SENDE SVARSIDEN PÅ E-POST:
kk@speiding.no
Skriv SPEIDEREN i emnefeltet

SPEIDERE VIL UT

AV: TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** KIM LØNSTAD

Til USA på leir

50 000 deltakere fra mer enn 160 land skal på verdens-speiderleir i USA i juli. ***600 av dem er norske, som Tiril, Emil og Nicolas, og de gleder seg!***

Tiril Waldemar (16), **Emil Briskelund** (14) og **Nicolas Mendoza Sveinhaug** (15) fra Gjøvik speidergruppe er tre av 36 speidere i jamboreetropp 10 CULTURE. Alle tre var på landsleir i Bodø for knapt to år siden, men sommerens leir blir noe ganske annet.

Det er ikke lenge til dere skal på verdensspeiderleir. Hva tenker dere om det?

Emil: – Det blir veldig gøy!

Tiril: – Jeg gleder meg veldig mye, mest til å møte mange folk. Det kommer jo så mange fra veldig mange land til jamboreen!

Nicolas: – Det blir ganske spennende å være med på en SÅ stor leir! Jeg gleder meg til å møte andre og å være på leir sammen med vennene mine fra Norge.

Hva vet dere om det dere skal oppleve?

Emil: – Mye morsomt, i hvert fall!

Nicolas: – Det blir gøy å møte andre speidere og lære om hvordan de har det, til å være på leiren – det er kjempemange spennende aktiviteter å være med på. Og jeg gleder meg til troppsturen i USA før leiren.

Emil: – Jeg tror det går an å være med på rafting på leiren. Og så gleder jeg meg til turen til Washington. Jeg har ikke vært i USA før.

Kjenner dere speidere fra andre steder som skal dit?

Nicolas: – Jeg kjenner noen norske speidere fra andre grupper, og noen utenlandske, som jeg regner med å møte igjen der. Jeg ble kjent med dem på landsleiren i Bodø, blant annet noen fra USA, fra Skottland og Sør-Afrika.

De tre tror at størrelsen blir den største forskjellen mellom en norsk landsleir og en verdensspeiderleir.

Nicolas: – Jeg tror de er enda bedre til å arrangere leir enn vi er i Norge.

Emil: – Jeg tror det blir mer stas, større opplegg. Og vi møter mange flere vi ikke kjenner fra før.

Tiril: – Og det blir nok enda mer å finne på!

Har dere blitt godt kjent med de andre i troppen?

Tiril: – Ja, og spesielt med de andre i patruljen. Vi er fem gutter og fire jenter. De er veldig åpne og greie, så vi ble fort kjent. Jeg var spent, for de tre andre jentene kjenner hverandre godt fra før, og jeg kjente ingen av dem, men de tok godt imot meg og inkluderte meg med én gang.

Nicolas: – Jeg har blitt godt kjent med dem i troppen, og ekstra godt med dem i patruljen min, så jeg vet en del om hvordan vi samarbeider. På en av troppssamlingene, hadde jeg ansvar for å arrangere leirbål, da ble jeg bedre kjent med de andre patruljene.

Tiril: – Vi har også hatt teambuilding, vi har gjort forskjellige oppgaver for å øve på å stole på hverandre.

Nicolas, Emil og Tiril fra Gjøvik speidergruppe er spente et par måneder før verdens største speidereventyr, World Scout Jamboree i West Virginia i USA.

Hvordan har dere forberedt dere på å møte speidere fra andre land?

Tiril: – På den første troppssamlingen fikk hver patrulje i oppgave å sette seg et mål for hvordan vi skal være på leiren. Min patrulje heter Diversity, eller Mangfold, og vi bestemte at vårt mål skal være å ta initiativ: Du kan være den som går bort til andre og foreslår at dere kan gjøre noe sammen!

Har dere tenkt noe på hva det kan gjøre med dere å få være med på en leir med andre speidere fra hele verden?

Nicolas: – Jeg tror jeg kommer til å få et nytt syn på hvordan andre har det, som for eksempel folk i Argentina og Sør-Afrika. Vi har det veldig godt i Norge, og vi kommer nok til å oppleve at det ikke er sånn alle steder. Det blir mange møter mellom ulike kulturer og tradisjoner.

> – Jeg tror det blir mer stas, større opplegg. Og vi møter mange flere vi ikke kjenner fra før.
>
> **EMIL**

Betyr det noe for verden at så mange er sammen på leir?

Emil: – Jamboreen er et tegn på at folk kan møtes på tvers av kulturer og være venner.

Nicolas: – At 50 000 fra nesten alle land i verden møtes og har det hyggelig sammen, i stedet for å være sure og bitre, tror jeg verden har godt av å se. Vi kan reise hjem igjen og dele erfaringene våre. Det kan for eksempel være bra for dem som bor i land hvor de blir fortalt at andre land er mye dårligere. Kanskje dette kan bidra til at de får et riktigere inntrykk av hvordan ting er.

Tiril: – Jeg tror det betyr noe, ja, for da er vi ganske mange som begynner å tenke over hvordan andre har det og hvordan vi bør være mot hverandre. ❖

HISTORIEN OM

TEKST: EILIF TANBERG | **FOTO: NASA**

Da mennesket satte spor på Månen

Landingskapselen Eagle på Månen.

Buzz Aldrin med det amerikanske flagget.

I år er det 50 år siden den utrolige Apollo 11-ekspedisjonen, som gjorde **Neil Armstrong** og **Buzz Aldrin** til de første menneskene som gikk på Månen.

Den 20. juli 1969 gikk de to astronautene ut i «Stillhetens hav», og Neil Armstrong kunne si de kjente ordene: "That's one small step for a man, but one giant leap for mankind." – «Et lite steg for et menneske, men et gigantisk sprang for menneskeheten.» Hendelsen ble overført direkte på TV til minst 600 millioner mennesker verden over.

Fire dager tidligere hadde Apollo 11 blitt skutt opp fra John F. Kennedy Space Center i Florida ved hjelp av Saturn V-raketten. Etter tolv minutter kom utskytningsraketten i bane rundt Jorda, hvor den ble løsnet fra resten av fartøyet. Herfra kunne Apollo 11 fortsette ferden sin mot Månen. På det raskeste gikk det i 40 000 km/t!

21 TIMER PÅ MÅNEN

Deretter gikk Apollo 11 inn i bane rundt Månen, hvor farkosten delte seg i to: landingskapselen Eagle, som skulle føre Armstrong og Aldrin trygt ned på Månens overflate, og kommandokapselen Columbia, som sirklet rundt Månen og ventet på dem.

Visste du at ...?

Både Buzz Aldrin og Neil Armstrong var speidere. Ifølge NASA lærer en speider egenskaper som er viktige for en astronaut! Det kan for eksempel være lederskap og samarbeid.

Visste du at ...?

Selv om Buzz Aldrin ikke var den første som gikk på Månens overflate, ble han den første som tisset på Månen.

KILDER: ROMSENTER.NO, NASA.GOV, WIKIPEDIA

Siden det ikke er noe vind eller fukt på Månen, vil fotspor og andre spor etter mennesker aldri forsvinne derfra.

Utskytningsraketten Saturn V tar av 16. juli 1969.

Da Eagle var ferdig på Månen, hadde de to astronautene vært der i 21 timer tilsammen, og samlet inn 21 kg med overflateprøver. Så ble Eagle manøvrert tilbake til Columbia, som skulle føre mannskapet på tre trygt tilbake til en landing i Stillehavet.

For det var også en tredjemann med på måneferden, Michael Collins. Han er ikke like kjent som de to andre astronautene, selv om det var han som gikk i bane med Columbia rundt Månen i 21 nervepirrende timer, og som sørget for at alle kom helskinnet tilbake til Jorda.

MAKT OG NYSGJERRIGHET

Månelandingen ble en seier for USA, som lenge hadde kjempet med Sovjetunionen om å være supermakt i verdensrommet. Det oppnådde de gjennom Apollo-programmet, som i alt sendte 12 mennesker til Månen. De foreløpig siste ble sendt dit i 1972.

På vei tilbake fra månen, kommenterte Buzz Aldrin hva mannskapet tenkte om ferden: «Vi føler at dette oppdraget står som et symbol på den umettelige nysgjerrigheten hele menneske-heten har til å utforske det ukjente.» ❖

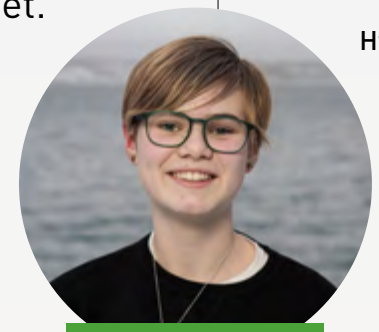
Ny spalte!

I **«HISTORIEN OM»** tar SPEIDEREN en nærmere titt på fascinerende, spennende og viktige hendelser fra menneske-hetens historie.
God lesing!

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** HÅKON BORG

– Nå er det nok!

I det siste har det skjedd noe med barn og unges stemmer i offentligheten. Særlig siden en svensk femtenåring begynte å streike for klimaet.

Agnes Granli Lægreid

Ikke alle tar barn på alvor i diskusjoner om viktige temaer, som klimaet. Det holder på å forandre seg. Greta Thunberg snakker med høy og tydelig stemme til politikerne, og de kan ikke unngå å høre på henne. Greta ble kjent da hun satt utenfor Riksdagen i Stockholm med plakaten «Skolstrejk för klimatet» for et halvt år siden. Det har inspirert barn og ungdommer mange steder i verden til å si klart og bestemt fra om hva de mener.

En som er opptatt av å få fram unge meninger om temaet, er **Agnes Granli Lægreid**, Hun er 13 år og leder for Barnas Klimapanel (se rammen på neste side). Hun bruker vanligvis andre metoder enn streik.

Hvorfor er du en av åtte i Barnas Klimapanel?

– Barnas Klimapanel taler klimaet og miljøets og naturens sak på vegne av alle barn i Norge som engasjerer seg. Vi skal sørge for at det de bidrar med av forslag, meninger og ideer blir presentert for politikere og andre beslutningstakere. De som er med i klimapanelet er valgt av medlemmene i Miljøagentene. Før ble de valgt på landsmøtet, men for 2019 ble valget gjennomført på nett, slik at alle kunne stemme, selv om de ikke var på landsmøtet. Jeg stilte til valg fordi det er en viktig jobb å formidle barns meninger. Og fordi det er gøy å være med!

Hvordan jobber Barnas Klimapanel?

– Alle som er med i Miljøagentene kan holde miljøagentforedrag for klassen sin eller for andre, der kan man oppfordre til å si sin mening om klima og miljø. Vi samler også inn innspill fra barn som kommer og besøker oss under Arendalsuka. Man kan også sende inn via nettsiden til Miljøagentene og under kampanjer. Det kommer inn flere hundre hvert år.

– Meningene samler vi og går gjennom. Vi sorterer dem i forskjellige temaer innenfor klima og miljø, og så skriver vi om de fem temaene det er kommet inn flest innspill til. Vi samler alt i en rapport som vi presenterer for politikere og andre beslutningstakere. Da er vi med på å legge press på dem.

Hva er barn mest opptatt av?

– De som går i 1.–4. klasse er mest opptatt av søppel i havet og av dyrevelferd. De som går i 5.–7. klasse av klimaendringer og global oppvarming, og de som går på ungdomsskolen er opptatt av klimabistand og klimaflyktinger.

– Mange voksne tenker nok at flere av temaene, for eksempel klimabistand og klimaflyktninger, er vanskelige. Men det er mulig, og viktig, å formidle dem på en slik måte at man ikke trenger å ha studert for å skjønne hva det handler om. Alle skal kunne forstå det, fordi alle er en del av demokratiet.

Flere unge stemmer krever å bli tatt på alvor når politikere og andre ledere møtes for å diskutere og bli enige om klimabeslutninger. Merker du noe til dette?

– Flere og flere engasjerer seg. Vi føler fortsatt at vi ikke blir tatt helt på alvor, at vi ikke får de svarene vi vil ha, men de hører i alle fall på det vi har å si.

– Noen ganger sier voksne «Det er så bra at du bryr deg, at du er så engasjert.» Men det er ikke noe man ville sagt til en voksen, er det vel? Det er bra med ros, og jeg tror de ofte mener det, men jeg trenger ikke anerkjennelse fordi

ER DET EN KLIMASAK SOM ENGASJERER DEG EKSTRA MYE?

– Jeg er mest engasjert i det å engasjere seg! Det er viktig, og vi må fortelle om klimautfordringene på en måte som gjør at alle kan forstå hva det handler om og være med å påvirke det som skjer.

FOTO LINE LØVER URDALEN

jeg stiller et viktig spørsmål. Da kjennes det som om den voksne opplever at han eller hun er viktigere enn barnet.
Og vi takler å høre at andre er uenige med oss. Si det som det er, da – si sannheten!

Opplever du at voksne er blitt bedre til å lytte til det barna har å si?
– Jeg vet egentlig ikke, de tenker kanskje på det rett etter at vi har snakket med dem, men så er det blåst bort. Vi som er barn har ikke så mange muligheter til å snakke med og nå fram til dem som bestemmer, eller til å påvirke på andre måter, for vi har jo ikke stemmerett ennå.

> – Noen ganger sier voksne «Det er så bra at du bryr deg, at du er så engasjert.» Men det er ikke noe man ville sagt til en voksen, er det vel?

Hvorfor er barn og ungdommers meninger viktige?
– Fordi vi er framtiden!

Hva tenker du om at elever streiker for klimaet?
– Det er bra hvis man vet hva man streiker for. Det er veldig mange på skolen min som er opptatt av det og snakker om det, men hvis man ikke vet hva det handler om, bør man være på skolen og ikke skulke.

Har du en oppfordring eller tips til speiderne når det gjelder å si fra om ting de er uenige i eller synes er urettferdige?
– Hvis du har en sak du brenner for, engasjer deg! Det gir både mestringsfølelse og glede og det påvirker andre til å engasjere seg. Det er noe jeg vil oppfordre alle til å gjøre. ❖

MILJØAGENTENE
MED RETT TIL Å SI IFRA

Hva er Barnas Klimapanel?

- Barnas Klimapanel er et talerør for barn fra hele landet når det gjelder klima og deres fremtid.
- Panelet skal videreformidle barns forslag, tiltak, krav og innspill til beslutningstakere.
- Det består av åtte barn mellom 12 og 16 år. De er valgt av Miljøagentenes medlemmer.
- I desember 2018 deltok Barnas Klimapanel på klimatoppmøtet i Polen.

DETTE ER MEG

TEKST OG FOTO: HANNE KRISTINE LYBEKK

Grihund og godteri

Vilde Guttormsen (12) fra 1. Sandsvær speidergruppe synes halen til grisen er veldig søt. På tur har hun alltid med seg godteri!

Hva er favorittmaten din på tur?
– Pannekaker med blåbærsyltetøy og sukker.

Hvilket dyr ville du vært, og hvorfor?
– En hund, fordi de er spreke – og det er ikke jeg.

Hva ville du laget hvis du skulle finne opp noe smart til å bruke i speideren?
– En kopp med innebygd spikkekniv.

Beste speiderminne?
– En av de første turene mine, da en av roverne datt i vannet i hinderløypa fordi en leder løsna tauet.

Hva må du alltid ha med i sekken på tur?
– Godteri, fordi jeg elsker godteri.

Hvordan er en skikkelig god venn?
– En som støtter deg og hjelper deg når du trenger det.

Hva er det beste med å være speider?
– Du gjør noe ikke alle andre gjør. Også er det veldig morsomt å fortelle om speider'n i klassa.

Hva ville du gjort hvis du var statsminister for én dag?
– Kortere skoledager, og alle skal prøve seg på speider'n en dag.

Hvilken farge har tannbørsten din?
– Lilla og hvit.

Hvis du skulle laget et nytt dyr, hva ville det vært?
– En grihund. En hund med den søte halen til grisen. ❖

Er du mellom 6 og 16 år? Vil du være med i «Dette er meg»?

Svar kort på spørsmålene i denne saken og send svarene, navnet ditt og et bilde av deg selv til kk@speiding.no. Kanskje du kan lese om deg selv i neste utgave av SPEIDEREN!

Blir du valgt ut, tar vi kontakt med deg før publisering. Er du under 15 år, kommer vi også til å spørre en av foreldrene dine om det er greit at tekst og bilde kommer på trykk. Husk at det ikke er sikkert at bidraget ditt kommer på trykk, selv om du sender inn!

TEKST OG FOTO: REGINE SKOGMO GRØTTE

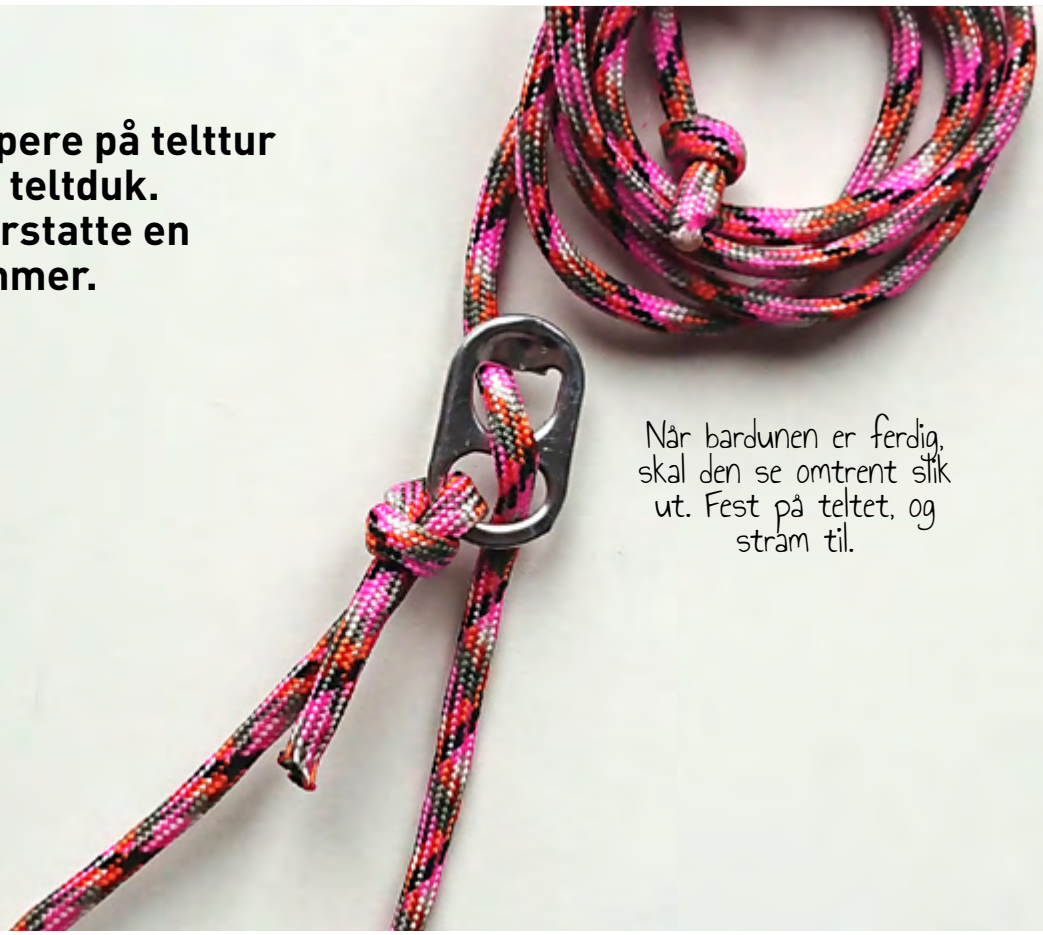
Vær smart

Gjør det selv, da, vel!

Mål:
F-13, K-8,
S-8,

Klart du kan reparere mye av turutstyret ditt selv! ***Da sparer du penger og miljøet, og så er det kult å kunne fikse ting!***

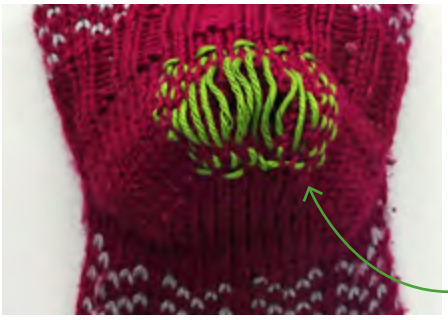
Få ting er kjipere på telttur enn en slapp teltduk. Slik kan du erstatte en bardunstrammer.

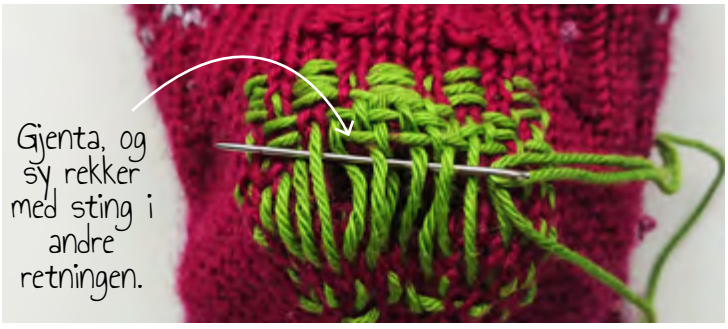
Når bardunen er ferdig, skal den se omtrent slik ut. Fest på teltet, og stram til.

Kalde føtter betyr ofte ingen søvn. Stopp sokkene dine, og kryp ned i posen!

Sy en firkant rundt hullet. Dette blir rammen din, og skal hindre at sokken rakner mer. Sy rekker med sting, og lag en vev over hullet.

Gjenta, og sy rekker med sting i andre retningen.

Vev tråden inn over hullet, og sy sting på hver side for å feste. Når hullet er tett, fest tråden, Nå skal det se omtrent slik ut. Kos deg med hele sokker på tur!

Når utstyret blir ødelagt, kan turen fort bli ganske kjip, men i ekte speider-ånd gjør man det beste ut av det. Man improviserer, låner av hverandre, og bruker det man har tilgjengelig. Plutselig er det ikke så ille som du så for deg. For, som Robert Baden-Powell sa; «En speider smiler og plystrer under alle forhold.»

Men hva med neste gang? Du vil jo ha utstyret i orden når du drar på tur. Det kan være fryktelig kjedelig å ta med et telt med for få barduner fordi du ødela dem forrige gang du var ute. Eller, for andre haik på rad, ta med sokker med hull i. Dette er jo de faste sovepose-sokkene dine. Så klart skal de være med!

TEIP ER IKKE SVARET PÅ ALT ...

Da er det fint å kunne reparere eller erstatte utstyret raskt, enkelt og billig. Det aller beste er jo når du kan reparere med ting du har liggende hjemme. Spesielt når alt faktisk ikke kan fikses med gaffateip, til tross for at denne har høy status og mange speidere har stor tiltro til den.

Du kan gå på butikken og kjøpe reservebarduner og nye ullsokker. Det er den letteste måten å løse problemet på. Men hvis du tenker deg litt om, er den letteste måten ofte ikke den smarteste. For det første er det mer økonomisk å reparere. Lappesaker koster mye mindre enn nye klær. For det andre, ved å reparere istedenfor å kjøpe nytt, sparer du miljøet for utslipp av både klimagasser og avfall. Du sparer også naturen for ressurser; klesproduksjonen i verden bruker utrolig mye vann.

KAN DET IKKE REPARERES? KJØP BRUKT!

Noen ganger kan man ikke reparere. Utstyret er utslitt, eller klærne passer ikke lenger. Likevel kan du tenke miljøvennlig og økonomisk. Du kan alltids kjøpe brukt! Det finnes mange nett-steder og apper der folk selger turutstyret de ikke bruker lenger, som Finn.no eller Tise. Det er billigere for deg, og mye bedre for miljøet.

Neste gang noe blir ødelagt, prøv først å reparere det. Går ikke dét, prøv å kjøpe det du trenger brukt. Er det ingen som selger det du trenger, må du jo kjøpe det i butikken. Da kan du tenke over og undersøke om produsenten tar miljøansvar og har etisk produksjon. ❖

TEKST OG FOTO: MARIE LYNNE SKJÆGGESTAD | **ILLUSTRASJON:** LIV MARIE NYGÅRD

Mat på tur

– OPPBEVARING OG HOLDBARHET

Å oppbevare mat på patruljetur eller leir når det er varmt, krever god planlegging, og at du vet hvilken mat som tåler hva.

Nå nærmer årets store speiderbegivenhet seg med stormskritt, nemlig selveste speiderleiren. Våren er her, og hva er vel bedre enn en patruljetur før sommerens leireventyr? På tur og leir er det en del ting en bør huske på når det gjelder mat. Hva slags mat bør dere ha med dere på tur, fordeler og ulemper, og er det noe som egner seg bedre enn annet?

ULIKE TYPER MAT PÅ TUR

Avhengig av hva slags tur dere skal på, lengden, årstiden og terrenget dere skal være i, varierer det hvilken mat som er best egna. To hovedprinsipper på fottur med sekk, er lav vekt og lite volum. I frostvær må du tenke over om maten fryser, mens om sommeren er holdbarheten viktig.

Her er noen tips til hva dere kan ta med dere:

- Røkt kjøtt, spekeskinke, spekepølser og kjøttpølser.
- Suppeposer, potetmospulver og f.eks. Real turmat.
- Lettkokte havregryn, nøtter og tørket frukt er skikkelige energibomber.
- Ta med krydder og olje, så spicer dere opp et hvert måltid.
- Tørk din egen mat, se tips.

Dette bør dere la være hjemme når det er varmt

- Meieriprodukter: smør, ost, krem osv. Smelter og blir kjapt dårlig.

Oppskrift på digge sveler:

- 100 gram smeltet smør
- 100 gram sukker
- 2 egg
- 5 dl kefir
- 300 gram mel
- En halv ts salt
- En ts natron

Start med å smelte smør. Visp egg og sukker, og tilsett kefir. Bland deretter inn det tørre og til slutt smøret. Rører med natron behøver ikke å svelle, så det er bare å begynne å steke med én gang.

Tips:

- Sukker, syltetøy, frukt og bær er kjempedigg tilbehør.
- Plukk markjordbær under leiren og lag syltetøy.
- Lag røra ferdig hjemme, hell på tomflasker og ta med på tur.
- Tørk frukt og bær, og ha det i røra.

Mål:
F-4, K-4,
L-12,

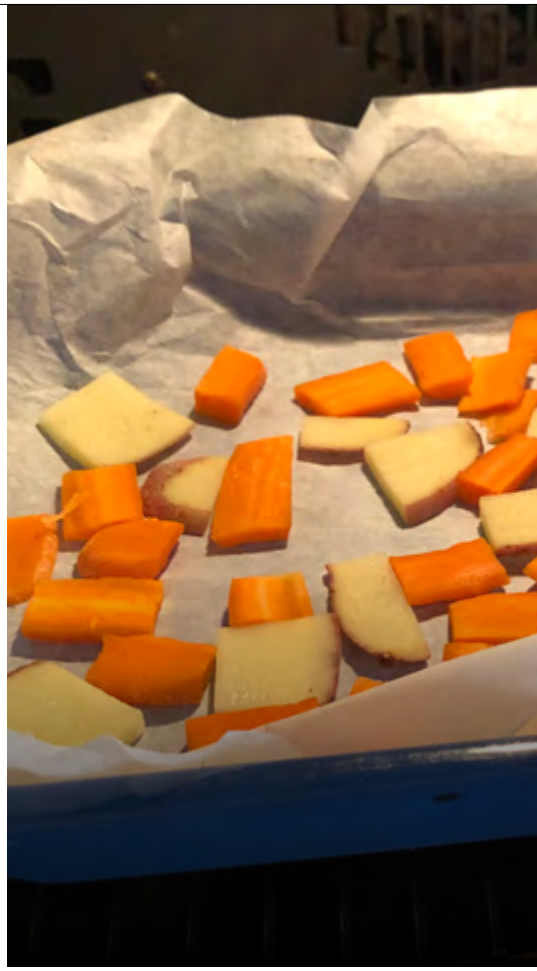
- Ferskt kjøttpålegg, som f.eks. kokt skinke. Blir fort surt.
- Utilberedt kjøtt.
- Rett i koppen-produkter, som f.eks. potetmos, spagetti carbonara eller nudler i kopp er ikke det beste valget, men av en annen grunn: Pappkoppens volum stjeler mye plass, sammenliknet med mengden mat i den. Denne maten gir dessuten lite energi!

HYGIENE OG HELSE

På tur lever dere ofte tett oppå hverandre, og da blir det desto viktigere med god hygiene og faste rutiner. Basselusker kan spre seg kjapt, spesielt i sommervarmen. Nyttige prosjekter patruljen kan planlegge før leir og patruljetur, er søppelhåndtering, oppvaskbenk, lagringsplass for maten, samt et skjema for oppgavefordeling. Et slikt skjema er alltid kjekt, da dere slipper å krangle om hvem som gjør hva, og ingen trenger å føle på at de har tatt oppvasken mest. **Her er flere tips:**

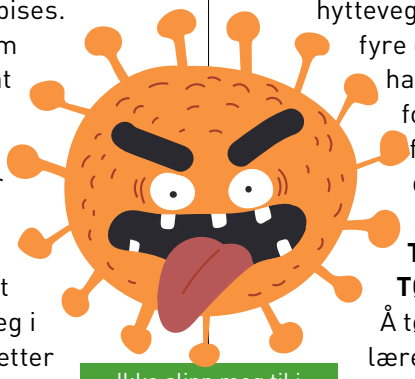
- Håndvask er kjempeviktig, vask alltid hendene etter dobesøk, samt før og etter matlaging.
- Såpe og Antibac (håndsprit) er et must. Bind det til en stokk, og plasser rundt på området
- Personlig hygiene hører med. Kroppsvask er viktig, selv om du ikke trenger å dusje eller bade hver dag.
- Grav en fettfelle til matrester og oppvaskvann, litt utenfor området deres. Dekk den til med kvister og gress og blader som vannet siles gjennom. Skift gress og blader hver dag hvis det er varmt.

OPPBEVARINGSTIPS
Spis fersk mat i løpet av de første dagene, og pakk den ned slik at den holder seg kjølig. Det kan hjelpe litt å pakke maten i en genser, og legge den midt i sekken. Slår dere leir i nærheten av en myr eller en bekk, pakk maten i vanntette pakkposer og legg dem i bekken for å kjøle dem ned, gjerne der vannføringen ikke er så stor. Bind en snor til pakkposen og fest til en grein eller stein, så forsvinner den ikke. Vær nøye med hvordan maten pakkes. Har dere med egg, putt dem i en eggeholder, så slipper dere søl. Man kan nesten ikke få nok av brødposer og pakkposer, og det er bedre med litt for mange enn litt for få. Husk også på at dyr kan være ute etter maten deres!

HVORDAN SJEKKE OM MATEN ER GOD?
Enkelte matvarer er det lettere å vurdere kvaliteten på enn andre. Vandige produkter som har mugnet, bør ikke spises. Men faste oster som f.eks. gulost går fint an å spise, bare man skjærer av ca. 1 cm tykk skive der det er mugg. Frukt og grønt bør alltid vaskes. Ferskt kjøtt og pålegg holder seg i ca. fire-fem dager etter åpning, men det er i kjøleskaptemperatur. Siste forbruksdag bør dere være ekstra oppmerksomme på i sommervarmen, da holdbarheten i utgangspunktet er redusert.

Ikke slipp meg til i maten din ... da kan du bli syk!

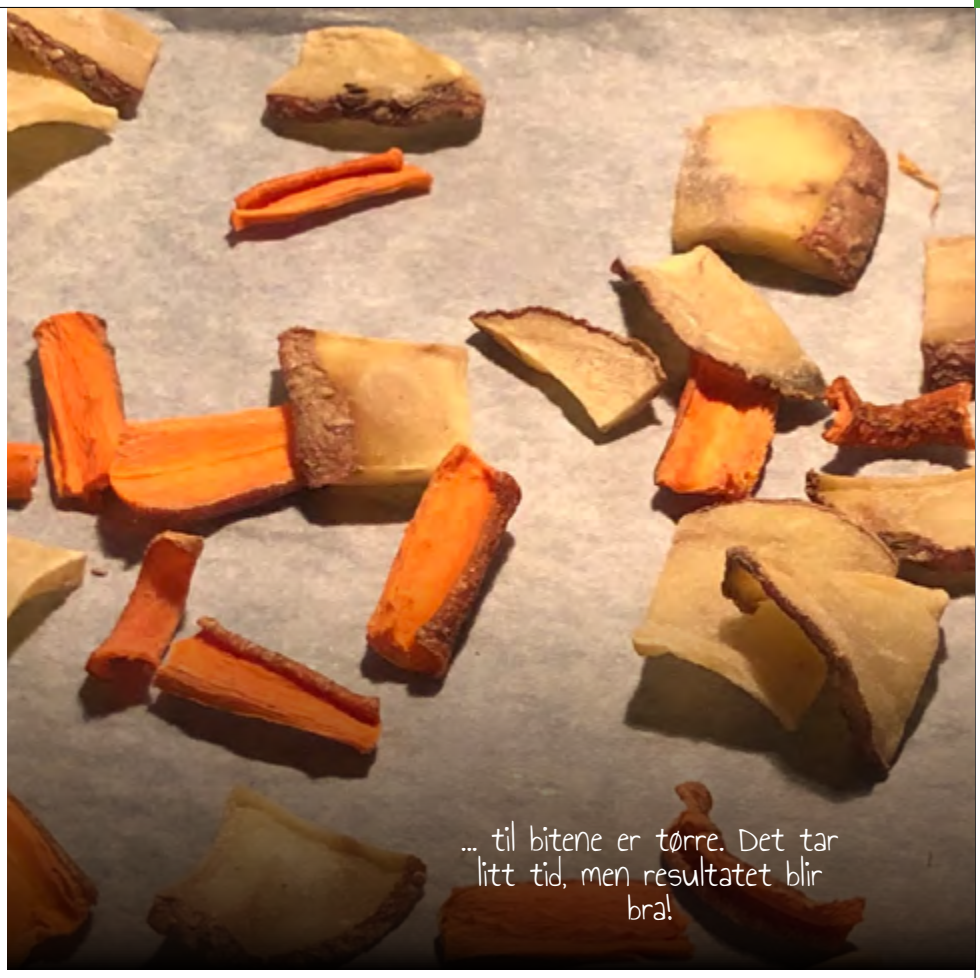
Bruk nesa og lukt på maten, det gir ofte en god pekepinn!

Det er naturlig å kose seg litt ekstra på tur. Appelsin og Kvikklunsj er faste innslag på toppturen. Men etter turen er det også innmari godt å sette seg i hytteveggen eller i leiren, fyre opp bålpanna, og ha en svelerøre klar for steking. Se forrige side for en digg oppskrift.

TIPS: HVORDAN TØRKE MAT:
Å tørke mat er både lærerikt, nyttig og gøy. Det er en av de eldste konserverings-metodene vi kjenner, og frukt og grønnsaker egner seg veldig bra. Det kan gjøres overalt, avhengig av hva slags råvarer du ønsker å bruke. De fleste typer råvarer trenger ovnstørking, mens enkelte bare behøver lufttørking, som f.eks. urter. Bind dem i en bunt, og heng dem opp.

Framgangsmåte
› Kutt råvarene i biter, staver eller skiver, maks 5 mm tykke.

- Spre dem utover en stekeplate, og tørk på varmluft (se temperaturoversikten under) med ovnsdøra på gløtt. Snu og vend på bitene noen ganger underveis for best mulig sirkulasjon.
- Avkjøl til romtemperatur, og pakk så lufttett som mulig i bokser med lokk eller poser.
- Tidsberegning vil variere med råvarenes størrelse, kvalitet og fett- og vanninnhold. Maten er ikke ferdig tørket før den er helt fri for fuktighet.

Estimert tørkelengde:
- Kjøtt: 1–2 døgn, 70°C
- Grønnsaker: 1 døgn, 50°C
- Sopp: 2 døgn, 50°C
- Frukt: 1 døgn, 50°C
- Bær: 2 døgn lufttørking på brett før ovnstørking i 5 timer, 50°C-70°C

Tørkede grønnsaker, sopp og kjøtt kan du putte i pose-suppa. Nam-nam!

TØRKETIPS
- Magre råvarer egner seg bedre til tørking enn fete råvarer. Magre råvarer tørker fortere enn fete råvarer. Holdbarheten hos de magrere råvarene er ofte lengre enn hos de fetere råvarene.
- Skal du tørke kjøtt, fjern så mye fett som mulig. I tillegg må kjøttet stekes før tørking.
- Faste grønnsaker med lavt vanninnhold bør som oftest kokes i lettsaltet vann før tørking. Kok til grønnsakene blir passe møre i lettsaltet vann. Hell grønnsakene i isvann for rask nedkjøling.
- Champignon, kantarell, traktkantarell og steinsopp egner seg godt til tørking. Renses og skjæres i tynne skiver.
- Bær kan gjerne tørkes hele. Spre dem på stekebrettet og la dem lufttørke i 2-3 dager før ovnstørking på 50-70°C. Skru temperaturen opp gradvis i løpet av ovnstørkeperioden.
- Krydre gjerne sopp og frukt før tørking. Hva med salt og pepper i soppen, og kanel på epleskivene?
- Pakk råvarene i henhold til oppskriftene du skal bruke på tur: Skal du bruke flere typer tørket mat sammen, kan du blande dem i én boks eller pose når du pakker for turen.
- Kjøtt bør som oftest pakkes adskilt fra annen mat. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** CHRISTIAN SANGEREID | **ILLUSTRASJONER:** LIV MARIE NYGÅRD

Oppvaskmøte

Glem pøsregn, gjørme og tørt brød – det som først og fremst gjør en leir kjip, er magesyke. Skikkelig smittsomt er det også. ***Unngå det med proff oppvask!***

Mål:
K-4, L-12

Her er noen smarte oppvasktips som gjør leiren til en bedre og hyggeligere opplevelse for alle:

Riktig utstyr gjør jobben enklere og morsommere.

Pakk med i leirutstyret balje(r), oppvaskmiddel, oppvaskbørste, oppvaskhåndklær, kluter og stålull eller gryteskrubb. To baljer per oppvaskstativ er smart: Én til å vaske opp i, én til å skylle av såpe m.m. i.

På sommerleir må oppvasken tas i varmt vann for å unngå bakteriesmitte. Bakterier liker sommervarme, matrester og fuktighet!

Sett over en stor kjele med vann til oppvasken før dere spiser, slik at vannet kan stå og bli varmt.

Oppvaskhansker gjør at du orker å vaske opp i ganske varmt vann. Da er det lettere å få et godt resultat!

Før dere vasker opp, skrap vekk matrester fra tallerkener, gryter og andre redskaper og skyll eventuelt i kaldt eller lunkent vann. Tørk vekk fettrester fra stekepanner o.l.

Over bålet blir grytene og pannene fort fulle av sot på utsiden. Dette er det ikke nødvendig å skrubbe vekk hver gang dere har laget varm mat.

Bygg oppvaskstativ på leirområdet, slik at det er klart til bruk når dere skal begynne å lage og servere mat. Gjerne flere enn ett, hvis dere er mange. Bordet dere spiser ved kan funke som oppvaskbenk, men et stativ er mest praktisk!

Plasser stativet like ved fettfella og grua, slik at det er kort vei å bære både reint og varmt vann og skittent vann.

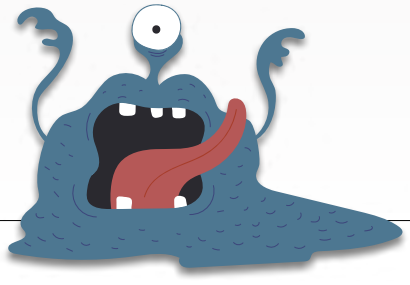

Hjemme kan de fleste putte skitne tallerkener, bestikk og gryter i oppvaskmaskinen og trykke på en knapp. På leir må vi ta børste og vann fatt for å få ren oppvask.

- Vask opp i varmt vann. Hell vannet i baljen. Tilsett passe mengde oppvask-middel. Skyllevannet bør også være varmt.
- Rekkefølge på oppvasken:
  - *Kopper og bestikk*
  - *Tallerkner*
  - *Kjøkkenredskaper*
  - *Panner og gryter*
- Tørk av oppvasken og rydd rene ting vekk.
- Oppbevar tallerkner, kopper og bestikk i bestikkpose. Bør stå på pakkelista til leir!
- Heng opp oppvaskhåndklær til tørk etter bruk. Skyll og vri opp kluter og heng dem opp.
- Skyll ut av oppvaskbaljen og oppvaskbørsten når dere er ferdige med jobben.
- Ikke la ting ligge på bakken! Bygger dere et forseggjort oppvaskstativ, kan dere lage en hylle og knagger til oppbevaring av for eksempel gryter og panner.
- La alle bytte på å ta oppvasken. Hvis flere samarbeider, for eksempel hele patruljen, går det fortere og blir morsommere! Fortell vitser, syng, planlegg noe til leirbålet!

Oppvask på patruljetur

- Kokeutstyr, tallerkener, bestikk og kopper skal vaskes etter bruk. Helst i varmt vann med oppvaskmiddel, men minimum i kaldt vann. På patruljetur med telt eller gapahuk er ofte det enkle godt nok. Vi orker sjelden å bære med oss en stor kjele til vann eller en oppvaskbalje. Finn en bekk eller et vann dere kan hente vann fra, eller vaske opp i.
- Det er ikke absolutt nødvendig med oppvaskbørste på patruljetur. Planten kråkefot, gress, mose, sand, eller en einerkvist kan brukes til å vaske opp med. Ta med oppvaskmiddel på en miniflaske og et oppvaskhåndkle. Da blir det lettere å vaske vekk fettrester i kaldt vann!
- Bli enige om hvor dere henter vann, slik at ikke noen henter vann der du akkurat har pusset tennene eller vasket grytene. Og husk at vann som renner, fører med seg såpe og tannkrem. ❖

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** LIGHT MY FIRE OF SWEDEN

Slå gnister!

Har du prøvd tennstål? Det kan være et alternativ til fyrstikker når du er på tur, og er morsomt å få til. **Øv på å bruke det på et par patruljemøter, så er dere beredt til turen!**

Blir fyrstikkene våte, kan tennstålet være kjekt å ha – hvis du vet hvordan du skal bruke det! Kort fortalt gjør du opp ild med tennstålet ved å skape gnister med svært høy temperatur. Det tar liten plass i sekken, men krever litt øvelse og at du kjenner til noen smarte knep.

LAG GNISTER!

Et tennstålsett består av et tennstål og en rasp som du bruker slik at det oppstår gnister. Metallet i tennstålet er ikke stål, men en blanding – en legering – av flere metaller, blant annet jern og magnesium. Blandingsforholdet kan variere noe. Er det mye magnesium i tennstålet, får du større gnister som brenner lenger, fordi magnesium er et metall som faktisk brenner. – Det er veldig stor forskjell på kvaliteten på magnesiumblandingen som blir brukt, uavhengig av pris og merker, forklarer Iver Gjendem hos Speider-sport. – Vi anbefaler å velge et tennstål fra Light My Fire eller Wildo.

Når du drar raspen over stålet med litt press, gnistrer det. Du kan også bruke noe annet du har som rasp, for eksempel ryggen på en turkniv (ikke eggen – da blir den sløv!). Noen kniver er slipt med en rettvinklet rygg, noe som gjør ryggen godt egnet til bruk sammen med tennstål.

Noen tennstål er større enn andre. Det kan være greit at det ikke er for lite og «puslete», men at det er så stort at det er enkelt å holde, også hvis du er kald på hendene, eller bruker hansker.

– Det er smart å sette tennstålet skrått ned på underlaget, og bare bevege raspen, forklarer Iver. Da får du mye mer kontroll og kraft. Hvis du bare rasper ut i lufta, som alle gjør første gangen, blir det bare tull!

GODE FORBEREDELSER

Vær nøye med tennmaterialet – altså det du skal tenne på: Tørre, papirtynne flak av bjørkenever eller tynne, helt tørre trefliser eller grankvister tar lett fyr. Å bruke bomullsdotter eller en

Mål:
F-5, K-9

tampong som du river litt opp, er også et lurt knep!

For å få fyr ved hjelp av tennstål, lag et godt sted i bålet der gnistene lett kan antenne tennmaterialet. Lag en liten haug av tennmateriale, sett tennstålet støtt og på skrå ned i haugen og dra raspen over stålet slik at gnistene spruter inn i haugen.

Jo tettere innpå haugen du får tennstålet, desto enklere er det å få fyr. Når du først har fått fyr, legg på større pinner og etterhvert større ved. Se saken om båltenning i SPEIDEREN nr. 2/2018.

HEMMELIG TRIKS

– Om du vil imponere, kan du raspe forsiktig av litt magnesium før du lager gnister. Da har du litt magnesiumstøv som lett tar fyr, akkurat der gnistene faller, røper Iver. – Og det er ingen som merker det. Det er det hemmelige trikset vi bruker når vi demonstrerer tennstål på stand!

ØVELSE GJØR MESTER

Det krever litt trening å få fyr på bålet med tennstål, men det gjør det enda morsommere å få det til! Tennstål kan også egne seg til å tenne brenneren til kokeapparat med, en pass på at ikke fingrene kommer for nært brenneren når du skal tenne den. Oppbevar gjerne et tennstål sammen med patruljens stormkjøkken.
Det er uansett greit å ha med en eske fyrstikker (pakk dem slik at de ikke blir våte, for eksempel i en plastboks eller plastpose).

PASS PÅ!

Husk at gnistene som oppstår når du bruker tennstål kan havne på et litt annet sted enn der du hadde tenkt. Vær forsiktig med materialer som kan få hull fra gnister – for eksempel oppblåsbare liggeunderlag. Vær også VELDIG forsiktig med bruk av tennstål i nærheten av teltduken! Pass på å ha vann i nærheten som du kan slokke med ved behov, og vis bålvett! ❖

Leirforberedelser

Å forberede patruljen på sommerens leir er gøy og fyller vårens patruljemøter med fine aktiviteter.

Det er ganske mye patruljen din kan gjøre både på forhånd og underveis for å få en super leir i sommer! Her er noen eksempler og hvilke merker og programmål de bidrar til. Programmålene finner du i loggboka.

Ting å gjøre før leiren	Programmål og merker
Kontrollere, reparere og eventuelt fornye patruljens eller troppens utstyr	F-10, F-13, fordypningsmerke Leir
Øve på ferdigheter som matlaging, leirslåing og pionering	F-4, F-3, K-9, K-10, fordypningsmerker Leir, Primitiv mat og Pionering
Planlegge patruljens bidrag til leirbålet og øve på leirbålssangene	V-9, K-13, K-14/15
Planlegge patrulje- eller troppsområdet på leiren (for eksempel spesielle byggverk, ting som viser særpreg og liknende)	F-10, K-7, K-13
Lære om hygiene på leir	L-12, fordypningsmerke Hygiene
Øve på svømming og livredning fra vann	K-1, F-11, F-12, fordypningsmerket Svømming
Motivere andre i patruljen eller troppen til å bli med på leiren	V-9

Aktiviteter og opplevelser på speiderleiren	Programområde og programmål	
Klare seg selv på tur	Friluftsliv	F-1
Prøve ulike måter å overnatte på (telt, tarp, gapahuk m.m.)		F-3
Lage mat på tur		F-4
Være på tur i og utforske nye områder		F-7
Oppleve naturen alene og med andre		F-8
Si sin mening og være med på å bestemme	Samfunns-engasjement	S-2
Ta ansvar for forskjellige oppgaver		S-3
Lære mer om naturen		S-6
Gjennomføre aktiviteter som ikke er skadelige for klimaet eller naturen		S-7
Samarbeide med andre speidere	Vennskap	V-1
Prøve nye og utfordrende aktiviteter sammen med andre		V-3
Vise respekt for og ta hensyn til andre		V-5
Delta i fellesoppgaver og ta initiativ		V-8
Bidra med godt humør, og støtte og motivere andre		V-9
Gjøre noe sammen med speidere fra en annen enhet/gruppe		V-10
Bruke redskaper som kniv, øks, sag osv.	Kreativitet	K-8
Arbeide med forskjellige materialer under pionering og andre leiraktiviteter		K-9
Bygge leirkonstruksjoner, sette opp telt, heise flagg		K-10
Oppleve og tenke over speidingens verdigrunnlag og særtrekk	Livskvalitet	L-1
Vurdere egen innsats, og prøve å forbedre deg selv		L-3
Gjøre ting som får deg til å føle deg bra		L-11

Peffens hjørne – forkortet pH – gir deg svar på mye av det du lurer på som peff. Send gjerne spørsmål og forslag til ting du vil lese om i Peffens hjørne til: ks@speiding.no

Premiequiz

FOR STIFINNERE OG VANDRERE

Mål: K-3

Hva må du kunne for å seile med Havbraatt i sommer?

- ◯ Forskjellen mellom styrbord og babord.
- ◯ Svømme
- ◯ Seile

Hvor mange ganger heiste og firte speidere flagg under VM på ski i Oslo i 2011?

- ◯ 100 ganger
- ◯ 700 ganger
- ◯ 1 200 ganger

Hva mente oppdager og pelsjeger Helge Ingstad om halen til beveren?

- ◯ At den var rar.
- ◯ At den smakte godt.
- ◯ At den kunne brukes til skosåler.

Hvor lang tid brukte Apollo 11 på reisen til Månen?

- ◯ 21 timer
- ◯ To dager
- ◯ Fire døgn

Hvorfor er 113-appen nyttig hvis du er på tur og trenger legehjelp?

- ◯ Fordi du får snakke med noen som kan førstehjelp.
- ◯ Fordi det går raskere å finne deg.
- ◯ Fordi du da slipper å betale selv hvis Luftambulansen må hente deg.

Hvor gammel er den nye kretslederen i Hedmark krets?

- ◯ 35 år
- ◯ 26 år
- ◯ 17 år

Hvordan reiste Vilde og Veronika hjem fra Roverway?

- ◯ De syklet.
- ◯ De tok toget.
- ◯ De gikk halve veien, så tok de båt det siste stykket.

Finn rett svar i bladet!

Henning Hjallen fra 1. Sandsvær speidergruppe og **Emilia Karlsen** fra Egersund FA speidergruppe vant hvert sitt førstehjelpssett i premiekonkurransen i Speideren nr. 1/2019. Neste gang kan det være du som er den heldige vinneren og som får en flott premie fra Speider-sport!

Svarfrist: 31. mai

Vinn

eller

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

Telefonnummer: .....

E-post: .....

KLIPP UT, ELLER KOPIER SIDEN, OG SEND DEN TIL:
Norges speiderforbund,
Postboks 6910 St.
Olavs plass, 0130 Oslo.
Merk konvolutten med SPEIDEREN

DU KAN OGSÅ SENDE SVARSIDEN PÅ E-POST:
kk@speiding.no
Skriv SPEIDEREN i emnefeltet

Hvis jeg vinner, vil jeg helst ha

◯ Exped Mega Pillow oppblåsbar pute til tur og leir ◯ Mammut First Aid Kit Light førstehjelpssett

TEKST: KIRVIL KAASA | FOTO: VILHELM ROTHE

Hurra for flagget!

Flagget hører med på leir, ofte i toppen av en flaggstang med bark på.

Mai er selve flaggmåneden i Norge. Vi speidere står ofte for flaggheisingen, særlig på 17. mai. **Grytidlig stiller vi opp til høytidelig flaggseremoni i all slags vær.**

Skal du heise flagget på en flaggstang, er det greit å ha øvd på forhånd og å vite hvordan flagget skal behandles!

ALDRI I BAKKEN

Det norske flagget, statsflagget vårt, er et viktig symbol. Vi skal behandle det med respekt. Flagget skal aldri slepe i, eller ligge på, bakken, heller ikke når du skal heise det! Derfor er det greit å være to – én som holder flagget og én som heiser, eller én som firer og én som tar imot.

FLAGGET HEISES ... OG FIRES

Når du skal heise eller fire flagget, skal du holde flaggstanglina stram hele tiden, slik at lina med flagget ikke står i en bue ut fra stanga hvis det blåser. Du avslutter med flaggstikk, en enkel og pålitelig knute som vi bruker for å skjøte to tau, særlig hvis de er av ulik tykkelse.

Flagget skal ikke henge ute døgnet rundt. I månedene mars til og med oktober skal flagget heises tidligst kl. 8. I november og til og med februar heiser vi flagget tidligst kl. 9. Vi firer flagget når sola går ned, men seinest kl. 21.

Når sola ikke står opp i det hele tatt, slik det er i Nordland, Troms og Finnmark deler av vinteren, skal flagget heises kl. 10 og fires kl. 15.

UNNTAK FRA REGLENE

Reglene for når flagget skal heises og fires gjelder ikke for balkong-flagg og andre mindre flagg vi bruker hjemme, men det er en fin ting og et tegn på respekt å holde seg til dem. En vimpel med de norske fargene kan henge ute hele døgnet. Mange har en slik på hytta.

Du kan ellers flagge på akkurat de dagene du vil – det er en fin måte å markere for eksempel en bursdag i familien på. På offisielle flaggdager skal flagget heises på en del offentlige bygninger. Du og jeg kan velge om vi vil flagge eller ikke på offisielle flaggdager.

Mai er måneden med flest flaggdager – minst tre hvert år. Noen flaggdager er bevegelige, som 1. påskedag og 1. pinsedag og

stortingsvalgdagen. Det betyr at de kan komme på ulike datoer fra år til år.

Om bord på båter kan flagget være oppe så lenge båten er i fart, også etter solnedgang. På båter skal flagget henge bakerst. Båter som deltar i en seilas, skal ikke ha flagg.

FLAGGET OG SORG

Når flagget henger cirka halvveis ned på stanga, er det et tegn på sorg, som oftest fordi noen er død. Flagget heises ikke på halv stang, det skal heises helt til topps, og så skal det fires ned en tredjedel av stangas høyde. På begravelsesdager er det vanlig å flagge på halv stang til begravelsen er over. Etter det, skal flagget heises helt til toppen.

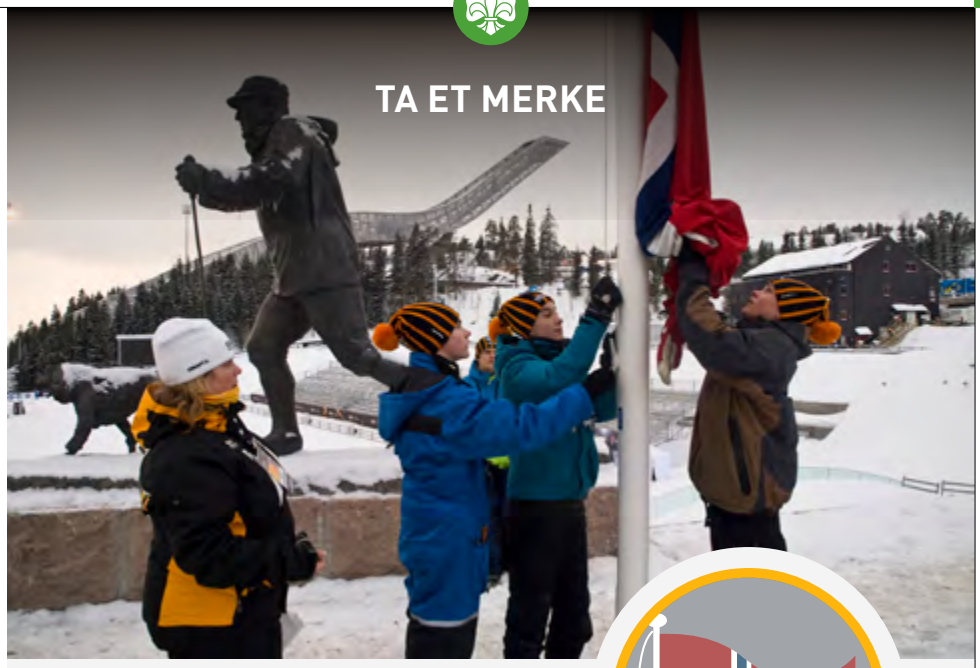
BRETT FLAGGET RIKTIG

Vær to stykker når flagget skal brettes. Sørg for at det er rent og tørt. Hold i hvert hjørne i kortendene på flagget. Brett det i to på midten. Gjenta. Nå skal flagget fortsatt ha den opprinnelige lengden.

Hold siden der dere kan se alle de tre fargene opp. Rull sammen flagget fra den enden hvor lina ikke sitter. Brett inn den hvite stripen der lina sitter festet rett før dere er ferdig med å rulle flagget, slik at bare rødt vises. Vikle lina rundt rullen.

NÅR FLAGGET HAR GJORT SITT...

Et flagg kan bli slitt av vær og vind. Det skal ikke kastes som det er, eller leveres til tekstilinnsamling. I stedet skal flagget brennes på en respektfull måte, eller sprettes / klippes fra hverandre fargevis før du kaster stoffbitene. Du skal ikke gjenbruke stoff fra et flagg! ❖

Under VM på ski i Holmenkollen i 2011 sørget speidere for å få alle flaggene på arenaen opp og ned til rett tid. Det ble 1 200 flaggheisinger og -firinger i løpet av arrangementet! FOTO: NINA THERESE BLIX

Mål: L-1, S-13, V-10

Flagg

Våren og sommeren gir gode muligheter til å ta fordypningsmerket Flagg, særlig hvis du går i speidertog 17. mai og du skal på leir i sommer.

For speidere er det veldig greit å vite hvordan flagget skal behandles og å kunne litt om flagget. Mens du gjør det, kan du jo tenke på at det under 2. verdenskrig, i årene 1940 til 1945, var strengt forbudt å bruke det norske flagget.

SLIK TAR DU MERKET:

- Ha ansvaret for troppens flagg under en tur eller leir. Du skal behandle flagget riktig mens du har ansvaret for det. Vis riktig heising og firing av flagget, også flagging på halv stang.
- Lær deg minst én flaggsang.
- Fortell litt om flaggets historie.
- Delta i en flaggparade på et speider-arrangement.
- Nevn de offisielle flaggdagene, og vit når flagget heises og fires.

HVA ER RIKTIG?

En historie som fortelles om opprinnelsen til det norske flagget, er at det var tolv år Gerhard Meltzer som tegnet det, men stemmer det? Prøv å finne det ut!

FLAGGBÆRER 2019

Har du gått i flaggborg og båret flagg der på 17. mai, kan du kalle deg flaggbærer og sy dette fine merket på leirbålskappa di. Du finner det hos Speider-sport. ❖

TEGNESERIE

AV: FRODE ØVERLIE

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** STIFTELSEN NORSK LUFTAMBULANSE

Samarbeid om livsviktig varsling

Last ned Hjelp 113-appen: norskluftambulanse.no/hjelp113

Vet du alltid hvor du er hvis du må ringe 113?

Speidere er sannsynligvis noen av dem som klarer seg best ute i naturen. Også hvis en ulykke eller alvorlig sykdom rammer. Men da haster det å få hjelp, og det er viktig å varsle medisinsk nødnummer 113 raskt. Nå skal Norges speiderforbund og Stiftelsen Norsk Luftambulanse samarbeide om den livsviktige varslingen.

Målet er at enda flere skal bli flinkere til å varsle 113, slik at livsviktig hjelp kommer enda raskere frem.

Sikkerhet og mobiltelefon på speidertur

Fra sjekklista *Sikkerhet på tur:*
Mobiltelefonen bør være med, men lag avtaler som tar høyde for at den ikke virker, eller at dere ikke har dekning. Spar på mobiltelefonbatteriet. Skru telefonen av og pakk den inn slik at den holdes varm.

113-SENTRALEN HJELPER DEG

Når du ringer 113-sentralen, vil du få god hjelp og støtte. De spør om flere viktige ting, også «Hvor er pasienten?» Når du er langt inne i marka eller på fjellet, kan du svare riktig? Her kommer Hjelp 113-appen inn. Ved å bruke GPS-funksjonen og basestasjoner, viser den kartposisjonen din der du er. I tillegg til at posisjonen din kommer opp på telefonen, blir den automatisk sendt inn til 113-sentralen du snakker med. Brann 110 og politi 112 er også lagt inn, i tillegg til oversikt over hjertestartere i landet.
Det er Stiftelsen Norsk Luftambulanse som har laget Hjelp 113, og som står for all drift og kostnad. Appen ble lansert for ti år siden og er oppdatert en rekke ganger siden da. Hittil er den lastet ned på 1,3 millioner telefoner.

VIL REDDE FLERE LIV

– Vi håper at alle speidere og foreldre laster ned appen. Hvis alle i hele Norge har appen på telefonen sin, kan vi redde enda flere liv, sier Erland Kroken i Stiftelsen Norsk Luftambulanse. For mange år siden hadde han ideen til Hjelp 113-appen. Han er svært fornøyd med å få et samarbeid med speiderne.

– FORSTÅR BEHOVET FOR Å HANDLE RASKT

– Mange patruljer er flinke til å trene på førstehjelp, og det er et fantastisk arbeid som gjøres for at speiderne skal være beredt hvis noe skjer. Vi vil gjerne ha speidernes hjelp til å få enda flere til å installere Hjelp 113 på sine telefoner, sier Kroken.
– Speidere forstår behovet for å handle raskt i kritiske situasjoner, så dette samarbeidet gleder vi oss veldig til. ❖

Stiftelsen Norsk Luftambulanse

En ideell organisasjon med nesten 300 000 givere, og 3 200 støttebedrifter. Målet er å utvikle luftambulansetjenesten gjennom forskning, undervisning og utviklings-prosjekter. Startet opp i 1978.

Plutselig kretsleder

SPEIDER-CV

- **Navn:** Vebjørn Skirbekk Sagmoen.
- **Alder:** 17 år.
- **Speiderbakgrunn:** Speider, rover og leder i Mjølner, Hedmark krets.
- **Utdanning:** Holder på med utdanning som naturviter ved Solør videregående skole.
- **Aktuell:** Ny kretsleder i Hedmark.

PORTRETT

TEKST OG FOTO: ALEXANDER VESTRUM

På vei til speiderhuset, møter Vebjørn tilfeldigvis avtroppende kretsleder Roy Arild Rugsveen.

Det har ikke manglet oppmerksomhet etter valget. Vebjørn er blant annet intervjuet av lokalavisa Østlendingen.

Det eneste utfordringen den 17-årige kretslederen i Hedmark, Vebjørn Skirbekk Sagmoen, har hatt så langt, er at han ikke selv kan undertegne dokumenter i Altinn.

Men det var ikke planen at Vebjørn skulle bli kretsleder – iallfall ikke riktig ennå. Han møtte opp på kretstinget og stilte til valg som styremedlem.

– Jeg hadde ikke tenkt på å bli kretsleder. Men under kretstinget tenkte jeg at det kunne være en mulighet, sier Vebjørn.

INGEN STILTE

Avtroppende kretsleder Roy Arild Rugsveen hadde hatt sine tre perioder og til sammen seks år. Da det ikke var kandidater til vervet, var alternativet å avholde et nytt, ekstraordinært kretsting senere. Løsningen ble en 17-åring fra Elverum-gruppa Mjølner. Etter litt rådslagning stilte han til valg som kretsleder – og fikk vervet.

– Jeg tenkte jo at det kan ta mye tid og energi. Og jeg er jo ganske ung, så det er tidlig. Men jeg tenkte at det kom til å gå greit hvis jeg bestemte meg for det. Flere kom bort og sa at det kom til å gå kjempefint, og at det blir bra hvis jeg gjør det på min egen måte, forteller Vebjørn.

– Nå har jeg ikke vært kretsleder så veldig lenge, men alt har gått greit til nå, sier han. Unntaket er at det er visekretslederen som må undertegne formelle dokumenter i Altinn-systemet.

FRILUFT OG SAMFUNN

Det blir viktig for den nyvalgte kretslederen å være til stede på arrangementene i kretsen.

– Jeg skal vise at unge speidere også kan være ledere på høyere nivå, sier han.

Av programaktivitetene er det friluftsliv som ligger Vebjørn nærmest. Men også samfunnsengasjement står sentralt, og speidere skal være engasjert i samfunnet, understreker han. Selv sitter han i styret til Elverum-Åmot AUF.

Drømmen er å få jobb i Statens naturoppsyn. Til daglig går Vebjørn på Solør videregående skole, der han tar utdanning som naturviter.

– Jeg lærer om skogen, fjellet, økologi, geologi og alt det der. Det interesserer meg.

SKOG OG FJELL

Han drar gjerne på tur i fjell, skog og mark, også utenom speideren. Da går det i blant annet ski, sykkel og kano. Et favorittsted, er Mjølners hytte Nordhue Og litt lenger unna er Rondane og Jotunheimen områder hvor Vebjørn liker seg godt.

Han begynte i småspeideren i 2010 og har vært aktiv siden den gangen.

Høydepunktet så langt, er haiken under landsleiren Nord i Bodø i 2017.

– Vi lærte samhold og det å gå langt, og lede en patrulje. Det var fint vær, og alt var bra. Vi er jo mest vant til å gå turer i skog og mark her i Elverum og Hedmark, så det var nytt, forteller han.

RETTFERDIG OG STRUKTURERT

Tidligere har han vært patruljefører og troppsassistent med medansvar for gruppas aspiranter. Så kretslederervervet er et stykke over den ledererfaringen han har fra før.

– Jeg tror jeg er flink til å være rettferdig, og jeg er strukturert, sier Vebjørn.

– Jeg er jo rover, og det er ikke så lenge siden jeg var i troppen. Så det er kanskje enklere å se speiderne. Ting blir jo ofte gjort annerledes når det kommer nye folk inn. Når jeg i tillegg er ung, vil jeg tenke nytt og annerledes enn andre, legger han til.

SPEIDERPOSEN
Bestselger
til speidertur.
FRA 1499,–

SPEIDERSEKKEN
Enkel justering av
rygglengden når
barnet vokser.
FRA 799,–

SPEIDERKNIV
Spesialprodusert
med preget logo
på slire. 339,–

KOMPLETT SPEIDERPAKKE
Smart turmatboks
med skikkelig stålbestikk,
tennstål, grillgaffel
og krydderboks. 469,–

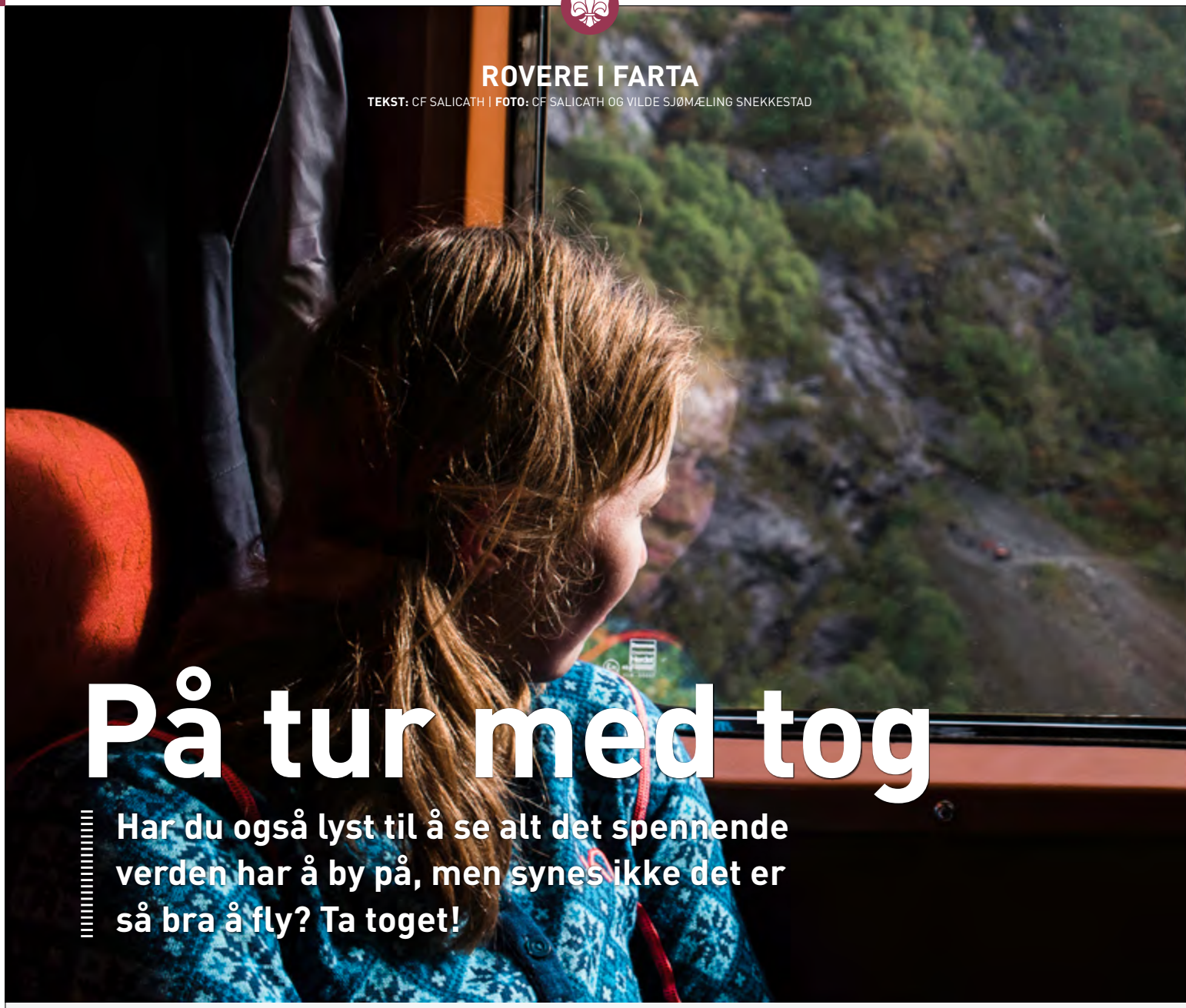
NY

LITE SKUMUNDERLAG
Liggeunderlaget
som tåler alt,
nå i liten størrelse.
349,–

Foto: Iver Gjendem/Speider-sport • Modell: Lars Frostvoll/Team Speider-sport

TEKST: CF SALICATH | **FOTO:** CF SALICATH OG VILDE SJØMÆLING SNEKKESTAD

På tur med tog

Har du også lyst til å se alt det spennende verden har å by på, men synes ikke det er så bra å fly? Ta toget!

– Man får sett så mye mer fra togvinduet, ikke bare de store byene, men også de små stedene innimellom, forteller **Vilde Sjømæling Snekkestad** (26) fra Husøy Sjø speidergruppe. Da hun skulle hjem fra Roverway i Nederland i fjor sommer, falt valget på tog. Reiseføget hennes var **Veronika Pesonen** fra Finland som Vilde hadde møtt på World Scout Moot i 2017. – Vi ville gjøre litt mer ut av turen og ingen av oss hadde vært på interrail før, fortsetter hun, og legger til at det var ganske billig, siden de fikk ungdomspris og kjøpte billettene på salg påsken før. Med billetten kunne de velge fem reisedager innenfor 14 dager.

HVA ER INTERRAIL?

Interrail er en togbillett som gjelder for en tidsperiode i et eller flere land. Med billetten kan du reise så langt du vil, så mye du vil, for én pris. Du kan også kjøpe billett for kun ett land. Interrail var veldig populært før det ble billig å fly, og ordet er blitt synonymt med togferie i Europa. Nå er det mange som heller reiser på togferie for å oppleve noe mer. Tog tar selvfølgelig mye lengre tid, men da er det viktig å se på reisen som en del av opplevelsen. Du kan nå det meste av Europa på tre dager, men det er fint å dele opp reisen litt også.

– Fra Amsterdam ville vi reise til Paris, men siden toget var fullt, måtte vi velge et annet sted, og bestemte oss for Brüssel, forteller Vilde. Fordelen med å ta tog, er at man kan bestemme reisemål når man står på plattformen, men det er klart det er greit å planlegge også.

– Fra Brüssel reiste vi til Hannover, der vi skulle møte ei vi kjente fra Roverway. Der var vi i to dager, før vi reiste til Berlin, og videre med nattog til Malmö, fortsetter Vilde, og legger til at

Vilde (t.v.) og Veronika tok seg tid til å reise med tog fra Nederland i fjor. Her er de i Amsterdam, før avreise til Brüssel.

togvognene gikk med en ferge mellom Tyskland og Sverige:

– Det var spennende å sove i togvogner ombord i en ferge, det var en morsom opplevelse.

#SKYLDFRIREISE

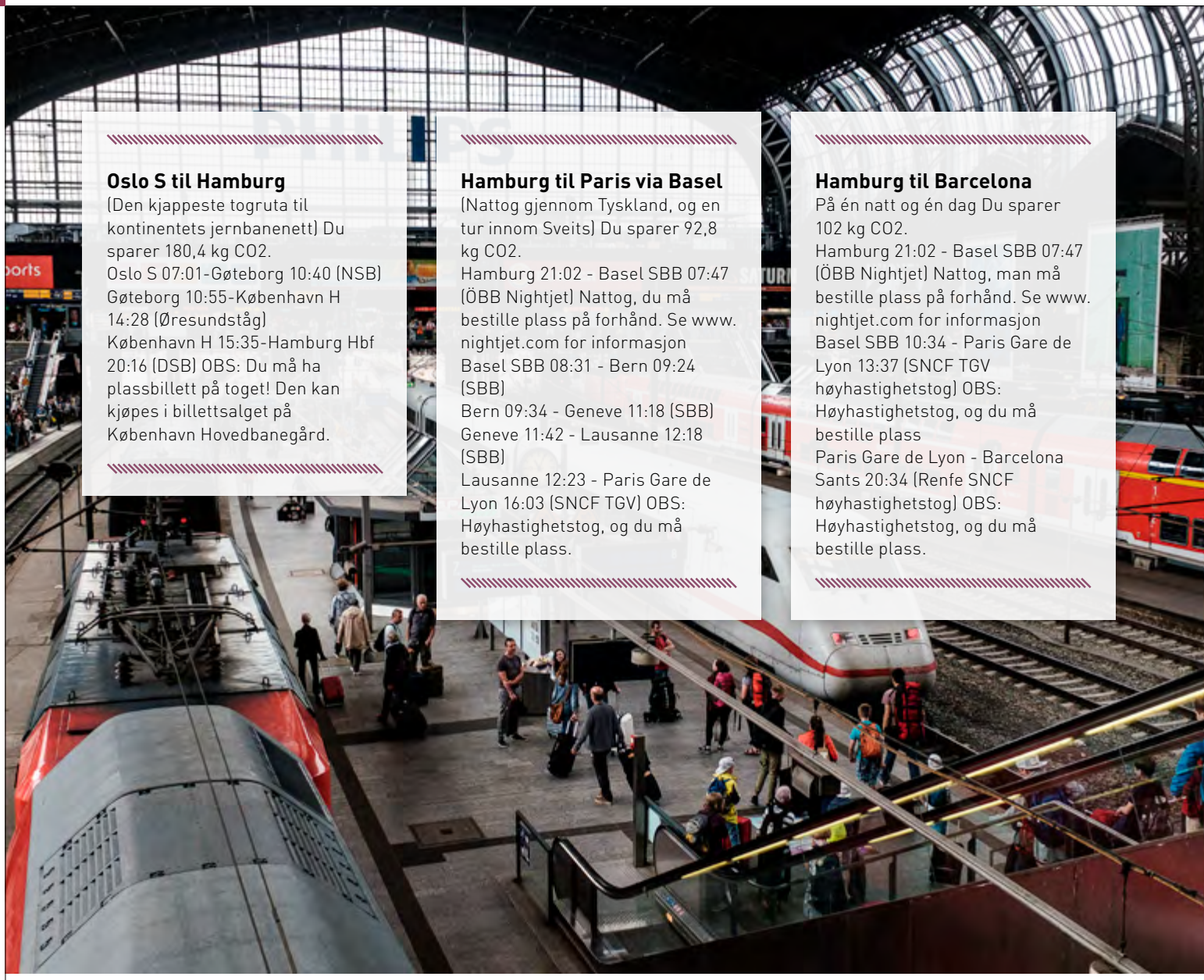
Vi må fly mindre om skal vi redusere de farlige klimaendringene. Det betyr ikke at vi må velge bort fine opplevelser, for heldigvis er det mulig å reise med tog til de fleste steder i Europa. Elektriske tog slipper ikke ut klimagasser, og selv om man regner at elektrisitet i Europa ikke er like ren som norsk vannkraft, er tog mye mer miljøvennlig enn fly. Om man bare har tid til å ta tog én vei, har man likevel halvert klimagassutslippene sine for turen. Tidligere i år kunne man lese om hvor mange biff-middager man måtte droppe for å kunne fly til Thailand. I fjor brukte Natur og Ungdom emneknaggen #skyldfrireise om feriereiser med lave klimagassutslipp. Vi er blitt mer bevisste på hva vi legger igjen i naturen, ikke bare hva vi opplever. Som speidere kan vi være med på å legge igjen «ingenting og en takk til eieren», også når vi reiser på ferie.

PAKKELISTE FOR TOGTUREN

- Interrail-billett og Interrail-kart
- Pass
- En god bok, eller flere
- Nakkepute
- Løse, behagelige klær, og gjerne en genser i tilfelle det blir kaldt
- Sovepose eller lakenpose - mange hosteller tar ekstra betalt for sengetøy
- "Nødmat" som kjeks, energibarer eller nøtter og vannflaske
- Kamera
- Ekstra batteri til å lade mobiltelefon
- Appen "Rail Planner" installert og oppdaterte togruter nedlastet
- ... og alt det andre du trenger for turen

VILDES TOG-TIPS

– Vi skulle gjerne hatt litt bedre tid, for eksempel til å se mer av Brüssel. Det hang litt over oss at vi skulle rekke et tog, forteller Vilde. Reisefølget brukte Interrail-kartet til å se i hvilke retninger det gikk tog, og Rail Planner-appen til å sjekke togtider.

Oslo S til Hamburg
(Den kjappeste togruta til kontinentets jernbanenett) Du sparer 180,4 kg CO2.
Oslo S 07:01-Göteborg 10:40 (NSB)
Göteborg 10:55-København H 14:28 (Øresundståg)
København H 15:35-Hamburg Hbf 20:16 (DSB) OBS: Du må ha plassbillett på toget! Den kan kjøpes i billettsalget på København Hovedbanegård.

Hamburg til Paris via Basel
(Nattog gjennom Tyskland, og en tur innom Sveits) Du sparer 92,8 kg CO2.
Hamburg 21:02 - Basel SBB 07:47 (ÖBB Nightjet) Nattog, du må bestille plass på forhånd. Se www.nightjet.com for informasjon
Basel SBB 08:31 - Bern 09:24 (SBB)
Bern 09:34 - Geneve 11:18 (SBB)
Geneve 11:42 - Lausanne 12:18 (SBB)
Lausanne 12:23 - Paris Gare de Lyon 16:03 (SNCF TGV) OBS: Høyhastighetstog, og du må bestille plass.

Hamburg til Barcelona
På én natt og én dag Du sparer 102 kg CO2.
Hamburg 21:02 - Basel SBB 07:47 (ÖBB Nightjet) Nattog, man må bestille plass på forhånd. Se www.nightjet.com for informasjon
Basel SBB 10:34 - Paris Gare de Lyon 13:37 (SNCF TGV høyhastighetstog) OBS: Høyhastighetstog, og du må bestille plass
Paris Gare de Lyon - Barcelona Sants 20:34 (Renfe SNCF høyhastighetstog) OBS: Høyhastighetstog, og du må bestille plass.

– Og så er det viktig å pakke lett, i en ryggsekk som er lett å få inn på toget. Jeg kom fra Roverway, så jeg hadde med telt og sånt, avslutter Vilde, med en mine som forteller at temaet minner henne om å løpe for å rekke et tog med tung ryggsekk...

TOGRUTER TIL KONTINENTET
Lurer du på hvordan du kan reise til ulike steder i Europa? Og går det an å ta tog til Thailand? Her er noen gode reiseruter du kan bruke til å planlegge turen – bare husk å dobbeltsjekke at togtidene er de samme før du reiser! ❖

God reise!

Hamburg til London

Du sparer 104,8 kg CO2.
Hamburg Hbf 08:46 - Köln Hbf 12:50 (DB)
Köln Hbf 13:43 - Brüssel-Midi 15:35 (DB ICE)
Brüssel-Midi 16:56 - London St. Pancras 18:05 (Eurostar) OBS: Høyhastighetstog, plass må reserveres på forhånd.

Hamburg til Wien

Du sparer 109,3 kg CO2.
Hamburg 07:29 - Wien Mietling 16:38 (DB ICE)
eller
Hamburg 08:35 - Berlin Hbf 10:20
Berlin Hbf 12:30 - Nürnberg Hbf 15:51
Nürnberg Hbf 16:30 - Wien 20:38.

Hamburg til Roma

(Tidlig lunsj i Hamburg, frokost i Roma) Du sparer 52,8 kg CO2.
Hamburg 12:28 - München 18:42 (DB ICE) Her går det mange tog, så man kan reise tidligere og får noen timer i München.
München 20:08 - Roma 09:22 (ÖBB Nightjet) Nattog, man må bestille plass på forhånd. Se www.nightjet.com for informasjon.

Oslo til Bangkok på 16 dager

Oslo S 05:56 - Stockholm 11:29 (SJ)
Ferge Stockholm Tegelvikshamnen 20:00 - Turku Satama (Finland) 07:35 (Dag 2)
Turku Satama 08:10 - Helsinki 10:25
Helsinki 15:00 - St. Petersburg Finlia (Russland) 19:27
St. Petersburg Glavny 22:11 - Moskva Oktiabrskaya 05:49 (Dag 3)
Moskva Yaroslavsky 21:35 - Perm - Omsk - Krasnoyarsk - Irkutsk - Sühbataar (Mongolia) - Ulaanbaator - Erlian (Kina) - Datong - Bejing 14:04 (Dag 10)
Bejing 15:45 - Nanning 15:40 (Dag 11) OBS: Kun avgang torsdager og søndager
Nanning 18:10 - Dong Dang (Vietnam) (Dag 12) - Hanoi Gia Lam 05:20
Hanoi 19:30- Hué (Dag 13) - Danang - Nha Trang - Ho Chi Min-byen 04:45 (Dag 14)
Ho Chi Min-byen 07:00 - Siem Reap (Kambodsja) 19:30 (Buss)
Taxi eller buss fra Siem Reap til thailandske grense (Dag 15)
Tuk-tuk fra thailandske grense til Aranyaprathet (Thailand)
Aranyaprathet 13:55 - Bankok 19:55 (Dag 16).

KILDER:
TOGRUTER: RAIL PLANNER APP (EUROPA), TRAILBLAZER TRANS-SIBERIAN HANDBOOK OG WWW.SEAT61.COM (RUSSLAND OG ASIA) CO2-UTSLIPP FOR TOG OG FLY:
ECO PASSENGER OG NSB.NO

NY ROVERLOGG

TEKST: KIRVIL KAASA OG HANNE KRISTINE LYBEKK

Endelig! Den nye roverloggen er her. Mange har savnet en oppdatering, og nå er loggboka å få hos Speider-sport.

Roverloggen er en god hjelp for roverne når de skal planlegge rovertida si, slik at den blir både morsom, utfordrende og meningsfylt.

– Siden forrige roverlogg kom, har flere programmerker blitt enten oppdatert, eller det er laget helt nye, forteller leder for Komité speiding, Andreas Eikrem Bjørndalen. – Den største endringen fra sist gjelder kravene til burgunder roverklaffer. Kravene til topputmerkelsen og klaffene var litt for like. Topputmerkelsen har fokus på programelementer og utvikling, mens de burgunder roverklaffene fremmer aktivitet, både i gruppe, krets, nasjonalt og internasjonalt.

BIDRAG FRA ROVERNE

Har roverne selv bidratt med noe til den nye versjonen? – Rovere har over lengre tid gitt innspill til endringer i programmerkene, eller utkast til nye merker. I tillegg har vi sendt utkast til de nye kravene til roverklaffene til et utvalg aktive rovere. Slik fikk Komité speiding inn svar som vi tok med i diskusjonen da vi skulle vedta de nye kravene.

Loggboka er i lommeformat, med laminert omslag og spiralrygg. Den inneholder avkrysningstabeller til treningsprogrammet for roverne, og nye programmerker tilpasset aldersgruppa. Finn inspirasjon til et stort antall aktiviteter, og før oversikt over det du har jobbet med innenfor programområdene friluftsliv, samfunnsengasjement, vennskap, kreativitet og livskvalitet. ❖

Jørgen Sando

FULL KLAFF

I forrige utgave av SPEIDEREN kunne du lese om hvordan du kan jobbe for å ta de burgunder klaffene. En som tok dem for mange år siden, er leder **Jørgen Sando** (48) fra Rjukan.

Han deler gjerne noen tanker om rovertida og det å jobbe med klaffene:

– Tida som rover er den beste tida du har som speider, synes jeg. Hvis du ikke er av den typen som tror eventyrene kommer hjem til deg i fanget, da, men griper mulighetene og drar ut på eventyr selv.

Et tips til dem som jobber med, eller som vurderer å starte på klaffene?

– Mye går greit av seg selv, bare du er aktiv og er med og bidrar. Ta på deg oppgaver, som instruksjoner på et møte, turer, arrangementer eller andre ting. Det er lærerikt, moro og nyttig, oppfordrer Jørgen.

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** LARS T. RØRAAS

Mål:
K-1, V-1, 3

Hinderløype

Fordypningsmerket Hinderløype for rovere henger ganske høyt – minst fem meter.

Roverfemkampen er gøy for både de ambisiøse og de «slækkere» roverne. Vinner dere ikke, har dere i alle fall gode muligheter til å smykke dere med hinderløypemerket etter fullført femkamp, men det trengs god teknikk og godt samarbeid.

Kjenner du til «dørhinderet» og «irskebrettet»? For å ta merket, skal du vise at du mestrer disse to typene hinder. I tillegg skal du kunne klatre opp et fem meter langt tau! Det krever øvelse, men avhenger mye av riktig teknikk. I motsetning til hva du kanskje tror, er det ikke armene du bruker mest når du klatrer i tau, men beina.

Det er gøy å kunne klatre opp et tjukt tau, og det kan kanskje være et godt kort på hånda for deg som vil imponere en helt spesiell person, enten du er jente eller gutt ...

Merkekravene:

1. Gjennomføre hinderløype på rover-femkampen
2. Kunne passere et "dørhinder" på en effektiv måte
3. Kunne passere et "irskebrett" på en effektiv måte
4. Kunne klatre opp et 5 meter langt tau

Hva med å få med hele roverlaget på forberedelsene til merket? Kanskje dere også kan bidra med hinderløype på en leir – det er garantert et populært innslag! ❖

Bli med på Roverfemkampen 13.–15. september!

TEKST: KIRVIL KAASA | **FOTO:** MORTEN ØDEGAARD

FOR MER INFORMASJON OG PÅMELDING, SE SPEIDING.NO/ ARRANGEMENTER

Sommer er istid

I sommer er det grunnkurs og brecamp i Jotunheimen for deg som er rover eller leder over 18 år. **Bli med til fjells for nye opplevelser, ny kunnskap og nye venner!**

Fra 7. til 14. juli lærer du å ferdes trygt på bre, eller du får bruke alt du har lært fra før! Du får utfordret deg selv og blir tryggere på å lede andre på tur. Breutstyr kan lånes, og det trengs ingen forkunnskap utover vanlig turerfaring fra speideren. Instruktørene er speidere som er sertifisert som breførere.

Deltakerne skal rundt, over, gjennom og ned i spektakulære blåisformasjoner, og på langtur med overnatting på breen. Du lærer bevegelsesteknikker og veivalg i krevende isterreng og snødekte områder og metoder for redning opp fra sprekker. Du får prøve isklatring og rappellering og øve deg på ledelse av taulaget. Kurset gir deg kunnskapen som trengs for nye eventyr på egen hånd.

BRE- OG FJELLCAMP

Har du vært på brekurs tidligere og vil på bretur med likesinnede, eller vil du på fjelltur utenom breene? Bli med på brecampen, hele uka, eller noen dager. Deltakerne styrer seg selv og går på tur uten instruktør i turlag de deler inn selv. Breutstyr kan lånes. ❖

#speiding

Hver uke er tusenvis av bevere, småspeidere, speidere og rovere med på mange forskjellige morsomme aktiviteter. Her er bilder som speidere over hele landet har delt med oss på Instagram med emneknaggen *#speiding*.

@1.bergenfa

@anbjorngr

@ook_speiding

@oygardenspeidergruppe

@anjagustavsen

@berntnor

@frkensandal

@kenneth768

@erik_bloch

@markento_privat

@mortodeg

@nadderudspeidergruppe

@nadderudspeidergruppe

@randabergspeidergruppe

@rjukanroverlag

@rjukanroverlag

@reginesg

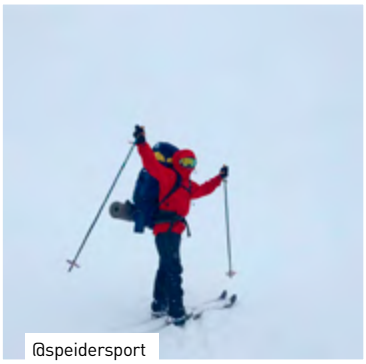

@roverlenny

@speidermuseet

@speidersport

@speidersport

@speidersport

@speidersport

@speiding

@ursus.actos.roverlag

@sundtonje

@tonsberg.speidergruppe

TEKST: KFUK-KFUM-SPEIDERNE / KIRVIL KAASA | IDE: KFUK-KFUM-SPEIDERNE | **ILLUSTRASJONER: KSENIA SAZONOVA**

Er speidermetoden med?

Det er ikke sånn at hele speidermetoden trenger å være med i alt vi gjør, men et godt speiderarbeid bør over tid bestå av alle elementene fra denne metoden. Ta en utsjekk!

Gjør en evaluering av hele semesteret og gi dere selv poeng: Hvor godt har dere brukt speidermetoden? Speidermetoden finnes i programmet for alle alderstrinn, men er tilpasset de ulike aldersgruppenes egenskaper, evner og preferanser. Konkrete tips til hvordan speidermetoden kan brukes i hver aldersgruppe, finner du i Lederveiledning – Speidermetoden under Lær ledelse / Hjelpemidler for ledere på speiding.no. Heftet kan også kjøpes hos Speider-sport.

1) Notér et tall fra 1 til 4 etter hver påstand:
1= helt uenig
4= helt enig

2) Skriv ned egne vurderinger og tiltak for å øke bruken av speidermetoden i neste semester.

FORPLIKTELSE GJENNOM LOV OG LØFTE

Speiderløftet og speiderloven uttrykker verdiene våre. Gjennom lov og løfte får speiderne mulighet til å reflektere over holdninger, tro og etikk og bli bevisste på sitt eget verdigrunnlag. Å avlegge speider-løftet skal bidra til å skape identitet hos speiderne og gjøre at de kjenner seg som en del av stort fellesska.p

- *Alle speiderne våre har avlagt speiderløftet.* ___
- *Speiderne kjenner til speiderloven og valgspråket (Alltid beredt).* ___
- *Vi snakker jevnlig om hvordan speidingens verdier synes i speiderarbeidet.* ___
- *Speiderne vet at de er en del av en verdensomspennende bevegelse som knyttes sammen av felles verdigrunnlag og speiderløfte.* ___

PATRULJESYSTEMET

Speiding bygger på patruljesystemet der barn leder barn og patruljen utvikles sammen. Patruljen tilbyr et fellesskap der alle er like viktige og alle er delaktige i beslutninger. I patruljen lærer man samarbeid og får plass til å utvikle seg som individ. Patruljeføreren leder patruljen i den retning medlemmene av patruljen selv har bestemt. Patruljesystemet bygger på læring i mindre grupper, og bruken og omfanget av patruljesystemet utvikles med speidernes alder.

- *Patruljene våre består av fire til ti speidere.* ___
- *Alle patruljemedlemmer får være med å ta avgjørelser.* ___
- *Alle bidrar med noe til patruljen og får lov til å være seg selv.* ___
- *De ulike oppgavene i patruljen sirkulerer blant medlemmene.* ___

PROGRESJON I AKTIVITETER OG FERDIGHETER

Progresjon handler om å hjelpe den enkelte speider til å utvikle seg på sin egen måte og i eget tempo. Speiderne får mulighet til å utfordre seg selv. Dette leder til opplevelsen av mestring, som igjen styrker selvfølelsen og gir selvtillit. Speiderprogrammet er tilpasset de enkelte aldersgruppene og skal gjøre at speiderne utvikler seg i trygge rammer.

- *Speiderprogrammet tilpasses aldersgruppas nivå.* ___
- *Vi tar hensyn til alles behov og interesser i aktivitetene.* ___
- *Et nytt semester og år gir nye opplevelser til alle, også dem som ikke bytter aldersgruppe.* ___
- *Vi lederne gjør utviklingen i gruppa synlig (f.eks. ved hjelp ros, refleksjon, merker og premier).* ___
- *Vi legger til rette for utvikling for den enkelte, ved behov også utenom egen aldersgruppe.* ___

SYMBOLIKK, RAMMER OG LEK

En seremoni i speidersammen-heng er en gjenkjennelig, høytidelig handling som gjentas ved flere anledninger. Vi bruker ofte symbolske rammeverk rundt aktivitetene, noe man ser igjen i speiderprogrammet, i patruljen, på speidermøter, turer og leirer. Symboler og seremonier har en

sentral plass i patruljen og speidergruppa. Symbolske rammeverk gir en ekstra dimensjon til speiderarbeidet og skaper tilhørighet.

Lek er et annet viktig verktøy i speiderarbeidet, det setter fantasien i sving og er med på å skape samhold og utvikle kreativiteten og samarbeidsevnene. Gjennom leken lærer speiderne å vinne og tape, og leken utvikler rettferdighetssansen deres og evnen til å forstå og følge regler. Lek brukes også til refleksjon, fordi speiderne gjennom leken får mulighet til å innta nye roller og prøve ut alternativer.

- *Vi bruker aktivt egne symboler (f.eks. navn, rop og maskot).* ___
- *Speiderne og lederne bruker speiderskjerf.* ___
- *Vi deltar i gruppas tradisjoner (arrangementer, leker, sanger, ritualer osv.) og har aktiviteter som skaper en helhet (f.eks. flaggheis, opptakelse, avslutter med speiderbønnen, eller et annet fast innslag).* ___
- *Lek er en naturlig del av aktivitetene på speidermøtene og turene våre.* ___
- *Speiderne får påvirke hvilken lek som skal lekes og selv forklare framgangsmåte og regler.* ___
- *Alle speidere våre får være med på å vinne og tape.* ___
- *Vi bruker lek for å forklare og tydeliggjøre ting speiderne skal lære seg.* ___
- *Speiderne får innta nye roller gjennom lek (f.eks. rollespill, verdiaktiviteter og skuespill).* ___

FRILUFTSLIV

Vi bruker friluftsliv som en metode for å nå målene våre. Vi er ikke ute bare fordi vi liker det, men fordi det hjelper oss å vokse som mennesker. Når du havner i et annet miljø enn du er vant til, må du handle utenfor dine vanlige rammer, og du må bruke kreativiteten og ferdighetene dine. Vi bruker naturen til lek, læring og samarbeid. Vi blir kjent med, tar vare på og undersøker naturen gjennom varierte naturopplevelser.

- *Speideraktivitetene skjer i hovedsak utendørs.* ___
- *Vi drar på turer, haiker og leir tilpasset nivået på aldersgruppa.* ___
- *Speiderne våre trives godt i naturen.* ___
- *Speiderne våre kjenner godt til hvordan de skal forholde seg til forskjellige typer natur og de ulike årstidene.* ___
- *Aktivitetene våre er miljøvennlige, og vi tar ansvar for naturen.* ___

SAMFUNNSENGASJEMENT

Å utvikle speidere til aktive verdensborgere er speidingens grunnidé. Du lærer å ta ansvar og bidra konstruktivt i samfunnet. Vi jobber for en bedre verden gjennom samfunnsengasjement både i lokalmiljøet og globalt. Vi engasjerer oss der vi bor, verner om naturen og hjelper mennesker som trenger det. Gjennom aktive handlinger får speiderne en forståelse av verden, forskjellige kulturer og grupper av mennesker, og de utvikler empati og tro på at det nytter å bry seg.

- *Alle tar ansvar for og respekterer de andre i gruppa.* ___
- *Alle deltar i fellesoppgaver i gruppa.* ___
- *Vi deltar aktivt i å forbedre og utvikle lokalmiljøet.* ___
- *Vi deltar i Speideraksjonen.* ___
- *Speiderne våre møter mennesker med forskjellig bakgrunn og alder.* ___
- *Speiderne våre observerer urettferdighet og reagerer på det.* ___

LEARNING BY DOING

Det speiderne lærer, får de prøve ut og gjøre i praksis. Vi bruker learning by doing, læring gjennom egenaktivitet, som metode, fordi vi tror det er mer motiverende og nyttig for speiderne at de får prøve det de skal lære. De får erfaringer som gjør dem i stand til å reflektere over selve læreprosessen og resultatet. Gjennom handlinger, refleksjoner og resultater samler de kunnskap som danner grunnlaget for videre utvikling.

- *Alle speidere våre får prøve på ting selv.* ___
- *Vi gjør ting på ekte, istedenfor bare å snakke om, eller øve på ting. F.eks. sover vi i gapahuk istedenfor bare å øve seg på å sette opp en.* ___
- *Hos oss er det lov å feile.* ___
- *Det speiderne lærer seg, er nyttig for dem.* ___

MEDBESTEMMELSE OG ANSVAR

Vi lærer speiderne å ta demokratiske avgjørelser, vi legger til rette for at meninger blir hørt og for at barn og unge aktivt er med i beslutningsprosesser. Speiderne trener på å ytre egne meninger. Ansvaret øker jo eldre du blir. Norges speiderforbund tar unge ledere seriøst. De får ansvar for saker som er viktige for dem. Basert på erfaring og modenhet, tar de unge lederne avgjørelser selv, mens de voksne lederne støtter og veileder.

- *Rollefordelingen er tydelig for både speidere og ledere.* ___
- *Det finnes trygghet og tillit mellom speidere og ledere.* ___
- *Speiderne våre får prøve lederrollen i forskjellige situasjoner.* ___
- *Alle får støtte til å gjennomføre idéene sine.* ___
- *Vi har et trygt miljø, både fysisk og psykisk.* ___
- *Speiderne våre er bevisste på hva de har lært.* ___
- *Vi tar speiderne med på råd i viktige avgjørelser som angår dem.* ___

❖

TEKST: LINE AAS MJØSTER | **FOTO: CARSTEN PEDERSEN**

Eventyrene er der ute!

I samarbeid med Google Norge starter vi med å gjøre speidernes favorittstier tilgjengelig for flere speidere og andre som er glade i å være på tur.

Speidergruppene inviteres til å filme sine favorittstier med 360°-kameraer, dele dem på Google Street View. Kontoret vil bidra til at bildematerialet og beskrivelse av turen blir delt i på nettsiden speiderstier.no, som er tilgjengelig for alle.

– I begynnelsen av mai starter vi prosjektet ved å gå tur i fjellene rundt Bergen med den store Google Street View-trekkeren vi får låne fra Google, forteller speidersjef Håvard Djupvik. – Bli gjerne med oss på tur! Etter Bergen, går turen til Stavanger, og gjennom hele mai er vi underveis i Norge.

LÅN ET KAMERA!

Det er også mulig å låne mindre 360°-kameraer. Slik kan speidergruppene bidra med å filme sine turperler. Det er en spennende aktivitet for patruljehaiken til høsten, start gjerne planleggingen i god tid!

– Gå ut på tur og film favoritt-stiene deres, fine leirplasser og turområder, er oppfordringen fra speidersjefen til speidergrupper over hele landet.

Street View-bildematerialet lastes opp i Google Maps via Google Street View-app'en i tillegg til nettsiden Speiderstier.no. Siden er åpen for alle som vil gå inn og se på turene, og navigere gjennom hele filmen av turen.

DIGITAL UTFORSKING

Målet er å få speiderne til å lære mer om nærmiljøet sitt, gå mer på tur, samt å gjøre norsk natur enda mer tilgjengelig enn i dag, gjennom en kombinasjon av Googles teknologiske plattform og speidernes kunnskap om friluftsliv. Dette er også en god mulighet for speiderne å teste ut ny teknologi i kjente rammer.

– Da vi lanserte Street View for tolv år siden, var målet å gjøre det mulig for brukere over hele verden å utforske verden digitalt, fra fine steder i nærheten, til berømte landemerker på andre siden av kloden, forteller Helle Skjervold, pressesjef for Google i Norge.

– Det er fortsatt målet vårt, og i dag har vi verktøy som gjør det mulig for brukere å bidra med bilder fra alle verdenshjørner på en enklere måte enn noen gang.

GLADE FOR SAMARBEID

Disse bildene utfyller bildematerialet Google selv samler inn, forklarer Skjervold. – Vi er veldig glade for å samarbeide med Norges speiderforbund, som kjenner norsk friluftsliv så godt, og som bidrar til å gjøre norsk natur mer digitalt tilgjengelig for en hel verden.

DEL AV PATRULJEN I SAMFUNNET

Google har tilbudt speiderne opplæring i kamerautstyret og hvordan man laster opp innhold til Google Street View. Materialet innhentes av speiderne selv, og bilder fra stadig nye turer over hele Norge vil lastes opp i tiden fremover ved hjelp av små og store kameraer.

Prosjektet er beskrevet i Speiderbasen, og er en del av Patruljen i samfunnet og temaet «Gjør verden bedre». Det er lurt at gruppa setter seg ekstra godt inn i naturen i området de skal gå. Slik kan en få med informasjon om hekkeplasser, naturreservat eller andre ting som krever aktsomhet fra turgåerne.

Det vil også være mulig å bestille deltakermerke for Speiderstier fra Speider-sport.

SVENSKENE FØRST UT

Speiderstier er basert på det svenske prosjektet Scout Trails som ble lansert i 2016.

KFUK-KFUM-speiderne samarbeider også med oss om å gjøre sine favorittstier tilgjengelige på speiderstier.no, slik at vi får flere speiderturer tilgjengelige.

Prosjektet er støttet av Landsrådet for Norges barne- og ungdoms-organisasjoner . ❖

Speidere fra Bjørnemyr speidergruppe har vært ute og kjent på hvordan det er å gå tur med Googles trekker-kamera på ryggen.

Bli med oss på tur!
I mai er vi underveis i speider-Norge med den store trekkeren for å filme turperler. Vi vil gjerne ha med din gruppe på tur!

Oppdatert reiserute og tidspunkter finner du på speiding.no/speiderstier

Trekker-tall

- Det er 15 linser festet på toppen av masten, som alle vender i hver sin retning. Det gjør det mulig å skape 360° panoramabilder
- Mens man går tur, tar de 15 linsene et bilde hvert 2,5. sekund.
- Trekkeren veier 18 kilo, og er omtrent 1,2 meter høy.
- Google Maps har mer enn en milliard månedlige brukere.
- Det finnes bare noen få trekkere i verden.

Googles Street View-trekker

Googles trekker-kamera har et avansert 360° kamerasystem festet på en ryggsekk. Siden den ble introdusert i 2012, har kamerasekken reist til mange fantastiske steder, fra Grand Canyon til Galapagos-øyene. Google Street View-bilder er en del av Google Maps, som hjelper brukere å navigere og utforske verden. Mye av bildematerialet innhentes via Googles Street View-bil, men med trekkeren på ryggen og engasjerte brukere til fots, kan også turstier, fjelltopper og skogsområder og annen fin natur deles på Google Maps. Etter sommerferien vil speidernes bilder fra turen med trekkeren bli tilgjengelige.

TEKST: IVAR ANTON NØTTESTAD OG KIRVIL KAASA | **FOTO:** SPEIDERNES BEREDSKAP

I redningens tjeneste

Visste du at speidere i Ryvarden krets og Vesterlen krets deltar på søks- og redningsaksjoner i snitt hver 14. dag?

Den erfaringen du som speider får i kolonien, flokken og troppen, er den aller beste treningen for å bli et godt mannskap i redningstjenesten.

Lokalt har flere speidergrupper deltatt i frivillig redningstjeneste gjennom Rovernes beredskapsgrupper. I fjor omorganiserte Speiderstyret vår deltakelse som aktør i redningstjenesten. Rovernes beredskapsgrupper er lagt ned, men vi arbeider for at et nettverk av speidere med interesse for søk og redning opprettes i hvert politidistrikt, se faktaboksen og les saken i SPEIDEREN nr. 2/18.

Speidernes beredskap i Sør-Vest politidistrikt er de som per i dag deltar på flest aksjoner. Der har speidere fra Ryvarden og Vesterlen gått sammen om beredskapsarbeidet. Alle speidere over 16 år får invitasjon til grunnkurs i beredskap, og det arrangeres kurshelger og temakvelder lokalt. For å delta på en organisert søks- og redningsaksjon ledet av politiet, må medlemmene være 18 år og være godkjent mannskap. Speidernes beredskap skal bidra med livreddende førstehjelp og ta vare på folk og holde dem varme og stabile til helsepersonell tar over.

VINN-VINN

– Å bidra lokalt når det trengs, er godt samfunnsansvar. I speideren har vi turvante folk som kan ta vare på seg selv og som har en basiskompetanse i friluftsliv når de starter i Speidernes beredskap, sier speidersjef Håvard Djupvik.

– Dessuten er Speidernes beredskap noe å strekke seg etter for medlemmer i roveralder og noe som virker samlende for rovermiljøet. Medlemmene får verdifull kompetanse som de kan dele med yngre speidere i speidergruppa. Bra for samfunnet – bra for oss!

Eksempler på aksjoner Speidernes beredskap har deltatt på det siste halvåret:

- Søk etter savnet mann – funnet druknet i sjøen.
- Søk etter savnet kvinne (38) – funnet i god behold.
- Søk etter jente (13) – funnet i god behold.
- Bistå tre skiløpere som ikke fant veien hjem – hjulpet ned.
- Søk etter gutt (15) – funnet i god behold.
- Bistå politiet ved uvær (snøkaos) på Jæren.
- Søk etter mann (78) savnet fra sykehjem – funnet i god behold.
- Søk etter mann (79) savnet etter fottur i fjellet – er ikke funnet. ❖

Ole er alltid beredt

Ole Sletten (19 år) er med i Speidernes beredskap: – Jeg startet i speideren som bever i 1. klasse i 1. Tananger sjøspeidergruppe.

– Nå er jeg med i beredskaps-gruppen på fjerde året og har vært mannskap i vel ett år. Så langt har jeg deltatt på ti aksjoner. Ellers er jeg lærling som industrimekaniker.

– Jeg er utrolig glad i å hjelpe andre, og jeg ønsker å gjøre en forskjell – støtte og hjelpe dem som ikke har det så bra. Det gir meg mye, spesielt når det går bra og du får en takk! Husker ennå den gangen en person stoppet meg på byen og sa tusen takk for hjelpen. Jeg husket ikke henne, men hun husket den førstehjelpen jeg hadde gitt. Det står som et sterkt minne for meg.

– Og så er det et bra miljø blant dem som deltar på kurs, samlinger og aksjoner.

– Den mest krevende aksjonen jeg har vært med på, er søket etter en eldre mann på Knaben i Vest-Agder. Jeg deltok i fire dager i to omganger. På det ene søket ble vi flydd ut i søketeig med helikopter. Den savnede mannen er ennå ikke funnet. ❖

SPEIDERNES BEREDSKAP SKAL:

- være en beredskapsaktør i sitt politidistrikt, Lokal redningssentral (LRS) og medlem av lokalt Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF).
- være en høringsinstans for NSF i fagspørsmål om redning, beredskap og førstehjelpstrening.
- arbeide for å øke mannskapenes kompetanse innen beredskap, søk og redning gjennom et aktivt friluftsliv.
- legge til rette slik at mannskap kan bidra til økt beredskapskompetanse i NSF.

Vil du bidra med oppstart og oppbygging av beredskaps-gruppe i ditt politidistrikt, kontakt forbundskontoret.

KRAV TIL MANNSKAP (MINST 18 ÅR):

- Gjennomført speiderledertreningens trinn 1 i NSF.
- Gjennomført kurs med innhold sykkelhjulmodellen, barmarksøk og organisering av norsk redningstjeneste.
- Gjennomført en praktisk søksøvelse.
- Trene livreddende førstehjelp minst én gang i året.

SPEIDERSJEFENS HJØRNE

TEKST: HÅVARD DJUPVIK | **FOTO:** ALEXANDER VESTRUM

Unike opplevelser

I sommer er kretsleirår – jeg husker godt min første kretsleir! Vi gikk over Blefjell og hele patruljen ble ekstremt solbrent. Opplevelsen av å være på fjellet, drikke vann fra bekken, kjenne på stillheten i fjellet og samholdet i den fine lille gjengen på vandring, er noe som sitter i mange år etter.

Som leder for den norske kontingenten dro jeg som 24-åring med toget tvers gjennom hele Russland for å komme til Moot, verdensspeiderleiren for rovere, i Taiwan. Forskjellen på å være patruljefører på Blefjell og kontingentleder på et tog i Sibir er overraskende liten, når alt kommer til alt. Det handler om å se dem du har rundt deg og å legge til rette for en god opplevelse for alle. Og det handler om den gode følelsen av å kjenne at man lykkes i det.

EVENTYRENE ER DER UTE

Selv om eventyrene er der ute, trenger de ikke alltid være så langt unna. Og leirlivet handler om det samme, uansett hvor man er. Om vennskap, samhold, utfordringer og mestring. En speiderleir er alltid en unik mulighet til å utvikle seg, til å få nye venner og nye spennende opplevelser, uansett om man er på jamboree med 50 000 andre, eller på kretsleir sammen med gruppa. Det handler om folka man møter, og hva det gjør med deg.

UNIKT

Og det aller fineste er at det er unikt både for deg som reiser på din første leir i sommer, og for deg som reiser på leir nummer 25. Alle skal vi dyrke og utvikle vennskap, alle skal vi kjenne på samhold, alle skal vi få utfordringer og kjenne på mestring. Uansett alder. Alle er vi like viktige, og alle har vi en plass. Det er unikt. Det skal vi være stolte av.

For verdens største og beste vennegjeng skaper leiropplevelsen sammen, både de som trekker i trådene, og de som holder i andre enden av dem. ❖

Speiderhilsen fra speidersjef Håvard og Speiderstyret.

FASIT: Fleip eller fakta om dyr

Hvis en slimål blir forstyrret når den spiser, kan den lage slim som den pakker inn maten sin i, slik at ingen kan stjele den. **HELT SANT**

Det finnes pingviner i Afrika. **HELT SANT**

Flyndrebarn har ett øye på hver side av hodet. Når de blir eldre, «vandrer» det ene øyet over til den andre siden av hodet. **HELT SANT**

En gresshoppe kan hoppe fem hundre ganger sin egen kroppslengde. **BARE TULL**

Ugler er veldig kloke. **BARE TULL**

Skogfrosker kan fryse til is om vinteren, men når våren kommer, kan de tine opp og leve videre. **HELT SANT**

En katt som faller, lander nesten alltid på beina. **HELT SANT**

En ku kan stå og sove, men den kan drømme bare hvis den ligger når den sover. **HELT SANT**

Tigeren har faktisk prikkete hud under pelsen, som en leopard. **BARE TULL**

FOTO: PAUL CARROLL, UNSPLASH

SPEIDEREN BEKLAGER

I forrige utgave, nr. 1/2019, kom ikke all kreditering med. Illustrasjonen til stigespillet på baksiden var laget av Hanne K. Lybekk. Bildet av blåmeiser i fuglekassa på side 12 var tatt av Roald Langøen.

HEDER OG ÆRE

Vi presenterer speiderledere og andre som er blitt gjort ekstra stas på, altså dem som er blitt tildelt Norges speiderforbunds hederstegn og æreskniv.

NSFS HEDERSTEGN

› Nora Britt Storhaug, tildelt av 1. Heistad speidergruppe

ÆRESKNIV

› Steen Nielsen, tildelt av 7. Kristiansand sjø
› Marit Alterskjær, tildelt av Klæbu speidergruppe
› Egil Bagge-Skarheim, tildelt av Oppegård speidergruppe
› Solveig Hellstrøm, tildelt av Randaberg speidergruppe
› Oddmund Grebstad, tildelt av Sykkylven speidergruppe

Gratulerer!

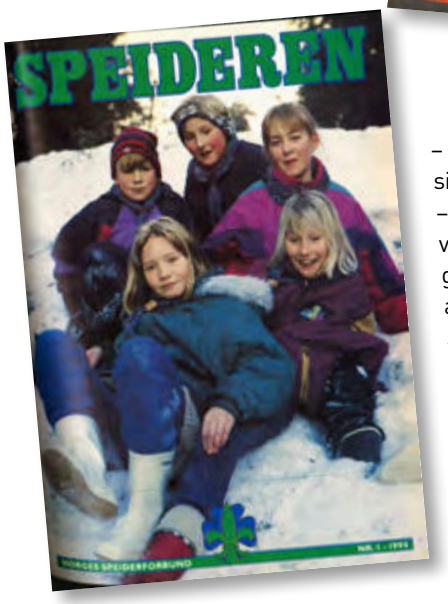
SPEIDEREN FOR 50 & 25 ÅR SIDEN

TEKST: ALEXANDER VESTRUM

Troppene drar ut. Vi ser en stigende tendens til at troppen reiser langt avgårde, utenom egne distrikter og egne kretser. Dette er gledelig, og vi håper at tropper som drar på langtur, tar kontakt med speidere der de kommer.

Fra speidersjefen i Speideren 2 – 1969

– Det er ikke så mange årene siden jeg sto på toppen av et fjell – med hullete, teipa slagstøvler, vanlige bukser og regnjakke. Det gikk bra, det óg, men det er klart at sponsorer og solid utstyr gjør sitt til at det ikke blir så mye vått og kaldt.

Lars Monsen (da 30) i Speideren 1 – 1994

MEDLEMSINFORMASJON

Her er en del praktisk informasjon knyttet til ditt medlemskap i Norges speiderforbund.

SOM MEDLEM FÅR DU

› Mange flotte opplevelser på møter, turer, leirer og andre arrangementer
› Unik praktisk kunnskap
› Mange nye venner
› Tilbud om å delta på en av landets beste ledertreninger
› Medlemsbladet SPEIDEREN tre-fire ganger i året
› Rabatt på leie av flotte speidereiendommer og speiderskuta Havbraatt
› Personskadeforsikring som gjelder på reise til og fra og under alle aktiviteter i regi av gruppe, krets, korps eller forbund, også utenfor Norge.

MEDLEMSKONTINGENT

Å drive godt speiderarbeid, er ressurskrevende og hadde ikke vært mulig uten den enorme innsatsen fra alle våre frivillige ledere. Men vi er også avhengig av betydelig økonomisk støtte fra stat og kommune. Størrelsen på støtten avhenger av hvor mange betalende medlemmer Norges speiderforbund har. Betal kontingenten innen betalingsfristen. Da unngår du betalingspåminnelser. Sjekk at du betaler til riktig kontonummer, og bruk riktig KID-nummer.

MEDLEMSNUMMERET DITT

Alle medlemmer har et sekssifret medlemsnummer. Nummeret står på kontingentgiroen og er registrert i medlemssystemet Min speiding. Oppgi nummeret ved henvendelser om endring av medlemsinformasjon. Ønsker du å melde deg ut av speideren, si fra til din lokale leder og/eller send en e-post med navn og medlemsnummer til nsf@speiding.no.

FOR MANGE BLADER I POSTEN?

Er dere flere speidere i familien, kan det være nok å motta ett eksemplar av SPEIDEREN. Dere kan ordne dette i medlemssystemet Min speiding, eller gi beskjed til forbundskontoret.

SPEIDERENS EGEN BUTIKK

Speider-sport er Norges speiderforbunds egen butikk.
Se **speidersport.no**. Her finner du alt av speiderklær og utstyr.

SPEIDERNE ER PÅ NETT

Norges speiderforbunds nettside er speiding.no.
På siden blispeider.no finner du nyttig informasjon om hva speiding er og hvor nærmeste speidergruppe befinner seg. Følg oss gjerne også på Facebook og på Instagram (#speiding). Mange grupper har også egne nettsider, eller en Facebook-side/-gruppe. Spør en leder i speidergruppa!

NORGES SPEIDERFORBUND

St. Olavs gate 25, 0166 Oslo
Postadresse: Postboks 6910 St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 99 22 30
E-post: nsf@speiding.no
www.speiding.no

Bli med på tokt!

Kan du svømme og har redningsvest og godt humør? Er du mellom 13 og 26 år? Da har du det som skal til for å bli med på tokt med Havbraatt i sommer.

FOR MER INFORMASJON OG PÅMELDING, SE SPEIDING.NO/ ARRANGEMENTER

FOTO: STEINAR MONSEN

Du trenger ikke kunne seile eller være sjøspeider for å bli med Norges speiderforbunds stolte seilskute Havbraatt. Flest mulig speidere skal få flotte opplevelser og godt fellesskap med sjøen som ramme, og derfor inviterer vi til to tokt i sommer:

› **23. juni til 4. juli:**
Søgne–København

› **4./5. juli til 21. juli:**
København–Søgne

Søgne ligger ca. to mil sørvest for Kristiansand.

Alle bidrar og samarbeider under toktet. Kan du ikke seile fra før, vil du få god og trygg veiledning av den erfarne besetningen om bord. Havbraatt seiler sammen med andre sjøspeiderbåter, så det blir en hel armada på sjøen mellom Norge, Danmark og Sverige. Skipperne planlegger også stopp i Göteborg, med besøk i fornøyelsesparken Liseberg.

Det legges opp til felles reiseplan for tog og ferge, og skipper og styrmann vil prøve å bistå dem som kommer til eller reiser fra København med fly. ❖